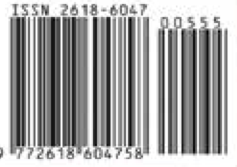

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

555. SAYI MART 2023

FİYAT: 25 TL

GÖRSELLİK ÇAĞINDA GÖRSELLİĞE İSYAN

MATEMATİKSEL AKLIMIZ 'TEVHİD İNANCI' DİYOR

HAYATTAN TERHİS

PİYANGO BİLETİ

FIRTINALAR VE KUŞLAR

DEPREM

Filistinli genç sanatçı Ebrar Sabah, ismini anmak istemediğimiz çirkin derginin depremle ilgili insanlık dışı karikatürüne çok güzel cevap verdi. Emeğine, gönlüne sağlık. Sanatçı yetiştirmenin önemini bu örnek çok iyi gösteriyor. Bu cevap, milyonlarca sesten daha gür ve daha kalıcı... Her alanda sanatkârlarımızın yetişmesine yatırım yapılmalı. Sanatın etkisi daha büyük ve güçlü olur.

Sizlerle

Mart 2023

Merhaba Değerli Dostlarımız,

Şubat ayında çok büyük hadiseler yaşadık, hayatımızın akışı değişti, değerli değersiz, önemli önemsiz sıralamamız ne varsa alt üst oldu. Hepimize çok büyük geçmiş olsun. Sonsuz rahmet ve kerem sahibi Rabbimizden, depremde vefat eden kardeşlerimize rahmet, yakınlarına ve milletimize sabırlar diliyoruz...

Dünya gelinip gidilecek, ahiret ise gidilip dönülmeyecek bir yer. Hepimiz ahiret yolcusuyuz ve hepimiz orada buluşacağız. Rabbimiz cennetinde buluşturduğu kullarından eylesin.

Şu önemli hakikati unutmayalım ki, hiçbirimiz O'nun merhametinden daha fazla merhametli değiliz. Merhameti her şeyi kuşatan Rabbimizin bir hikmeti var ki bunları yaşadık... Şimdiki tutumumuz bu hikmetleri bildiğimizde bizi mahcup etmeyecek bir tutum ve duruş olmalı. Nazarlarımızı olayların, dünyadaki şer görünen yüzüne değil; sonsuz hikmetleri, merhametleri, güzellikleri barındıran kader ve ahiret yüzüne çevirelim. Sabır ve metanet için güç alalım...

Bu gibi zor süreçlerde merakımız bizi televizyon ve sosyal medyaya bağlıyor fakat bu şekilde kendimize de kardeşlerimize de pek faydamız olmuyor, üzüntümüz artıyor, moralimiz çöküyor... Bunun yerine imkânımız varsa maddi yardımda bulunalım; AFAD'a, STK'lara destek olalım; Kuran ve mealini çok okuyalım, çok dua edelim...

Dünyaya nasıl geldi isek buradan gitmemiz de bir hakikat. Ölüm karşısında en büyük tesellimiz ve moral kaynağımız ise ahirete imanımız. Bizlere, dünyayı geçici bir misafirhane, kabir âlemini bir durak yapan, cenneti ebedî yurt olarak vaad eden, bizleri yokluk karanlıklarından kurtaran Rabbimize sonsuz şükrediyoruz. Her iki hayatımızda rehberimiz, öğretmenimiz, sevgilimiz, bizlere ihtiyacımız olan her şeyi bildiren Allah'ın Resulü Hz. Muhammed'e ömrümüzün saniyeleri adedince salât ve selam ediyoruz.

...

Şubat ayı bizim için başka açılardan da zor geçti. Alaaddin Başar Hocamızı da ahirete uğurladık. Bizim için çok büyük bir kayıp oldu. Zafer Dergimize desteğini, duasını hep gördük. Hem kötü gün dostu hem de güzel günlerin sevinç ortağı oldu. Rabbimiz mekânını cennet eylesin.

Bir diğer konu ise, internet sağlayıcı şirketin yaşadığı bir problemden dolayı, hizmet verdiği tüm web sitelerinin zarar görmesi. Biz de maalesef mağdurlardan olduk. Web sitelerimizde şu an yaşanan problemin kaynağı bu. Kayıplarımızı telafi etmeye çalışıyoruz.

...

Mart sayımızın hazırlığında emeği ve katkısı olan tüm yazarlarımıza ve siz dostlarımıza teşekkür ve dua ediyoruz.

...

Gayret, çalışmak, sefer bizim; zafer Allah'ın...

— Editör

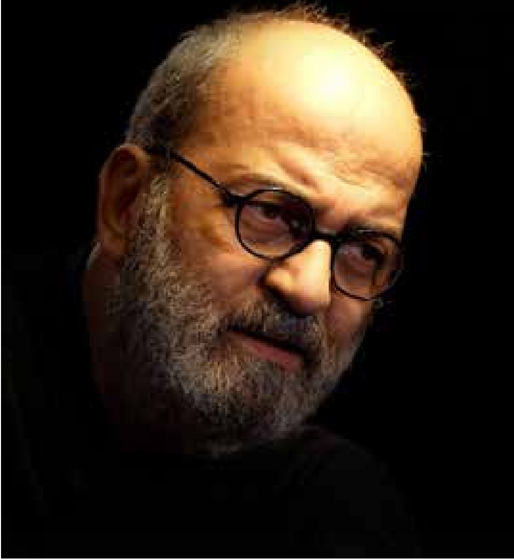
zafer
Ulusal Süreli Yayın
Mart, 2023 / Sayı: 555
Fiyatı: 25 TL (KDV dahil)
İmtiyaz Sahibi:
Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği
İktisadi İşletmesi
Şirket Adına Yetkili: Cavit Çağlar
Genel Yayın Yönetmeni: Prof. Dr. Sefa Saygılı
Yazı İşleri Müdürü ve Editör: Suat Ünsal
Kapak Grafik-Tasarım: Mücahit Taşkın
Abone Servisi: Betül Büken - Sibel Aydın - M. Çağla Karaca
abone@zaferdergisi.com
Gerçeğe Doğru Zafer Dergisi
Adres: Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya
Abone Merkezi ve İletişim Adresleri
Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya
www.zaferdergisi.com / zaferabone@gmail.com
İRTİBAT TELEFONLARI: 0 549 505 60 01 - 02 - 03
Nasıl Abone Olabilirsiniz?
Dergimize abone olmak ve yenilemek için telefonla arayabilirsiniz.
zaferabone@gmail.com adresine
isim, adres, telf. ve e-mail bilgilerinizi yollayabilirsiniz.
Abone Ücretleri
Yurt İçi abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): **300 TL** /KDV dahil
Yurt Dışı abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): Avrupa **60 EURO**
ABD: **70 USD** - Avustralya: **80 AUD**
Abone Ücretini Nasıl Ödeyebilirsiniz?
1- Kredi kartı numaranızı bize bildirerek ya da internet sitemizden ödeme yapabilirsiniz.
2- Bir PTT şubesine giderek POSTA ÇEKİ hesabımıza yatırabilirsiniz. (Lütfen posta çeki üzerine isminizi yazmayı unutmayınız.)
POSTA ÇEKİ HESAP NO: 170 880 68
Alıcı adı: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi
3- Ayrıca aşağıdaki BANKA HESAP nolarına abone ücretinizi ödeyebilirsiniz.
Banka Hesap numaraları
Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi
TL HESAP NUMARALARI
(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)
-Kuveyt Türk Katılım Bankası İBAN: **TR18 0020 5000 0957 7519 4000 01**
-Türkiye Finans Katılım Bankası İBAN: **TR59 0020 6001 0903 7795 3900 01**
EURO ve USD HESAP NUMARALARI
(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)
-Kuveyt Türk Katılım Bankası
EUR: TR07 0020 5000 0957 7519 4001 02 BIC/Swift Code: KTEFTRIS
USD: TR34 0020 5000 0957 7519 4001 01 BIC/Swift Code: KTEFTRIS
Baskı-Cilt: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş. Cihangir Mahallesi Güvercin Caddesi No:3/1 Baha İş Merkezi, A Blok Kat:2 34310 Haramidere/İstanbul
www.mega.com.tr Tel: 0 212 412 17 00 Sertifika No: 44452

içindekiler

SATIR / ARASI

Tanıdığı insanlara yardım etmek insanlığın gereğidir. Tanımadığı insanlara yardım etmek ise insanlığın zirvesidir.

— Savaş Ş. Barkçin

Belaya da şükretmek lazımdır. Çünkü küfür ve günahlardan başka bela yoktur ki, içinde senin bilmediğin bir iyilik olmasın! Allah, senin iyiliğini senden iyi bilir.

— İmam Gazalî (ra)

Başarılı girişimcilerle başarısız girişimcileri birbirinden ayıran şeylerin yarısının sadece sabır olduğunu gördüm.

— Steve Jobs

Edebi eserler, insanı yeni ve mesut, başka iyi ve güzel bir dünyaya götürmeye yardım etmiyorlarsa neye yarar?

— Sait Faik Abasıyanık

Hayat gayet ciddidir ve sanki dokuz canlıymışsınız gibi yaşayamazsınız. Bunu sık sık yaptığımı fark ettim. Sanırım herkes de benim gibi, aklından 'yarın hallederim' diye geçirir. Ama artık ben bunu yapamam.

— Coll Mc Cartny

Yakın zamana kadar bizim evlerimiz de bahçeli ve en çok iki katlı idi. İslâm Peygamberinin, hayatı tanzim eden emir ve tavsiyeleri de bunda rol oynamıştır. Bugün ilim adamları; büyük şehirlerin baş döndürücü yükseklikteki binalarıyla insan ruhunu ezerek, çeşitli ruhî ve sosyal bozukluklara sebep olduğunda birleşmektedir. Bu istikbâli gören Peygamberimiz (sav), 10 'zira' (=10x0,75 m) yani takriben üç kattan daha yüksek bina yapılmasını uygun bulmamıştır. Bugün şikayetçi olduğumuz su ve hava kirlenmesinin temelinde, işte bu plânsız ve hesapsız yapılaşma yatmaktadır.

— Prof. Dr. Yılmaz Muslu

Altyapısı yapılmamış bir eve çatı kondurulamaz. Oysa pek çok kişinin peşinde olduğu şey tam da bu. Duvarları inşa etmek için hiçbir çaba göstermeden korunaklı bir yaşam arzulamak.

— Susanna Tamaro

Şartlar ne kadar ağır olursa olsun ürkmeyiniz. İnsanın alın yazısı, ağırlığıyla, şartların ötesindedir.

— Sezai Karakoç

İnsan olmak demek, aslında, sorumlu olmak demektir. İnsan olmak, suçu başkasına ait görünen bir yoksulluk karşısında utanç duymaktır. Başkalarının kazandığı başarıdan kıvanç duymaktır. Kendi payına düşen taşı yerine yerleştirirken, dünyanın kurulmasına yardımda bulunduğunun farkına varmaktır.

— A. De Saint-Exupéry

Kuşkusuz Kur'an, bütün zenginliklerini ancak yaşamak için bilgi edinme heyecanı ile kendisine yönelen ruha açar.

— Seyyid Kutub

Dilenciden bir şey dilenmek akıl karı değildir. Dünya bir dilencidir. Sen de asıl padişahı unutuyor, dünyadan bir şeyler istiyorsun.

— Hz. Mevlana (ks)

Allah Resulü'nden Müjdeli Haberler

HAZIRLAYAN: İBRAHİM YARDIM

Yaratanımız, Sahibimiz, Rabbimiz Allah (cc), tesellimiz ise Allah'ın Kelamı ve Resulünün sözleri. Ölüm karşısında tüm sözler tükenirken, faydasız kalırken, Allah'ın ve Resulü'nün sözleri karanlığa doğan güneş gibi bizlere güç veriyor, kalplerimize hayat, yolumuza nur oluyor.
Sonsuz merhamet ve kerem sahibi Rabbimizden, depremde vefat eden kardeşlerimize rahmet, yakınlarına ve milletimize sabırlar diliyoruz. İnna lillahi ve inna ileyhi râciun.

MUSİBET EHLİNE İMRENECEKLER

Hz. Cafer'den (ra):

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu:

"Afiyet ehli, kıyamet günü, izzet ve azamet sahibi olan Allah'ın (cc) musibet ve belâ ehline olan sevaplarını, ikramlarını gördüklerinde, derilerinin makaslarla doğranmış olmasını dileyeceklerdir ve musibet ehlinin hallerine imreneceklerdir."

(Tirmizî, Zühd, 58)

ALLAH'IN RAHMETİ

Hz. Ebû Hureyre'den (ra):

Allah Resulü (sav) şöyle buyurdu:

"Allah (cc), bütün varlıkları yarattığı zaman, Arş'ın üstünde bulunan kitabına (levhi mahfuzuna) ilk önce şunu yazdı:

"Rahmetim, gazabımı geçmiştir."

(Buhârî, Tevhid, 15)

CENNETİ KAZANDIRACAK ŞEY

Hz. Süheyl bin el-Beyza'dan (ra):

Allah Resulü (sav) buyurdu:

"Kim Allah'tan başka hiçbir ilâh olmadığına şahitlik edip şehâdet getirirse, Allah o kişiye Cehennemi yasak eder ve ona Cenneti vâcib kılar."

(Tirmizî, Daavat, 36)

AĞRISIZ, SIZISIZ ÖLMEK

Yahya bin Said bildiriyor:

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in zamanında bir adam öldü. Başka bir adam onun için şöyle dedi:

"Ne mutlu ona hiçbir ağrı, sızı ve hastalık görmeden vefat etti."

Bunun üzerine Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ne biliyorsun? Allah eğer ona bir hastalık verseydi, belki de bu hastalığı onun günahlarına bir kefaret olacaktı."

(Buharî, Merda, 1)

ZELZELELER

Hz. Urve ibni Düveym (ra) naklediyor:

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu:

"Ümmetimde zelzeleler olur. Öyle ki, bu zelzelelerden on bin, yirmi bin, otuz bin kişi ölür. Allah, bu ölümü muttakilere öğüt, müminlere rahmet, kâfirlere ise azap kılar."

(Gümüşhanevî, Ramuzu'l-Ehadis, s. 257, h. no: 10)

GÖNLÜNE SEVİNÇ VERMEK

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu:

"Allah'ın katında, bir Müslüman kardeşinin gönlüne, sevinç ve mutluluk vermekten daha sevimli bir şey yoktur."

(Ahmed bin Hanbel, Müsned, II, h. no: 252)

HESABA ÇEKİLMEYECEK OLAN

Hz. Enes'ten (ra):

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu:

Allah Tebareke ve Teâlâ buyurur:

"Kullarımdan birinin bedenine veya evlâdına veya malına bir musibet verdiğimde, o insan da onu güzel bir sabırla karşıladığında, kıyamet günü o insanın defterini açmaktan ve hesaba çekmekten hayâ ederim."

(Müslim, Birr, 49)

VEFATTAN SONRASI...

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"Kişi vefat ettikten sonra ahiretteki derecesi yükselmeye devam eder. Bunun üzerine o kimse 'Bu ameller benim değildir, nereden geliyor?' der.

Kendisine "Bu senin dünyadaki evladının yaptığı istiğfar/amel sebebiyledir" diye cevap verilir."

(İbn-i Mace, Edep, 1)

KİM MÜSLÜMAN KARDEŞİNE YARDIM EDERSE...

Hz. İbni Abbas'tan (ra):

Allah Resulü (sav) buyurdu ki:

"Kim, Müslüman kardeşinin bir ihtiyacını görmek üzere yardımına koşarsa, bu onun için, on sene itikâfta kalmaktan daha hayırlıdır."

(Müslim, Birr, 58)

İtikâf: Ramazanın son on gününde; mescid, cami ve buna benzer yerlerde kalıp Kur'an okumak, Allah'ı (cc) anmak, ilim ve ibadetle meşgul olmaktır. Sevabı çok yüksek olan sünnet bir ibadettir.

SADAKANIN KAZANDIRDIĞI

Hz. Enes (ra) naklediyor:

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu:

"Allah (cc) bir sadaka sebebiyle yetmiş türlü fena ölümü men eder."

(Heysemî, Mecmaü'z-Zevaid, III, 63)

GÜZEL YAŞAMAK

Allah Resulü (sav) şöyle buyurdu:

"Müminlerin en hayırlısı ölümü çok hatırlayıp ona en güzel bir şekilde hazırlık yapandır."

(İbni Mace, Zühd, 31)

TEKRAR TEKRAR KAZANANLAR

Hz. Hüseyin (ra) naklediyor:

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu:

"Kim ki bir musibete uğrar da bu musibetin üzerinden zaman geçmiş bile olsa, onu her hatırladığında "İnnâ lillâhi innâ ileyhi râciûn" derse, Allah onun için musibete uğradığı günde kazandığı sevap gibi sevap yazar."

(İbni Mace, Cenaiz, 55) ❖

Hayat Öyküsü

Dua Tezgâhı

SERDAR ÇINAR

Bir ağacın dalları arasında bir meyveyi nasıl olgunlaştırıyorsa, insanı da ömrünün sayfaları arasında öyle olgunlaştırıyor Allah... Babamı düşünürken doğdu bu cümle içime...

Yaptıklarının gerisinde ilim, irfan, tecrübe gösteriyordu kendini. Onu izlemek bazen bulmaca çözmek gibi bir zevk verirdi bana. Çok defa da çözmekle hayranlığım artardı.

Hele bazıları çok etkilerdi beni. Mesela, hali vakti yerinde, varlıklı esnaftan alışveriş yaparken sıkı pazarlık yaptığını farketmiştim. Oysa gariban insanlardan alış veriş yaparken çok bonkör olurdu. Bir gün küçücük bir sepette yumurta satan yaşlı bir köylü dededen, yumurtalarının üç beş tanesini bırakıp neredeyse tamamını almıştı. Fiyatını sordu, hiç pazarlıksız ödedi. Sonra da aldığı yumurtalara bakıp, "Maşallah" dedi, "Yumurtalar ne kadar da güzel" ve ardından yumurtalara verdiği para kadar uzatıp tebessüm etti ve, "Tavuklarını ödüllendirelim, onlara benden bir ziyafet çek" diyerek fazladan para verdi. Adamcağız sevinçten uçmuştu...

Biraz ilerledikten sonra konuşturmak istedim. Dedim ki, "Neden fazladan para verdin?"

"Hayır" dedi "O fazladan değildi. İzzete sarılmış bir sadaka idi." Birkaç adım attıktan sonra, "Sen espriye sarılmış da diyebilirsin" diye ekledi. Baktım, mutluluğu yüzünden taşıyordu...

...

Sonraları dualarında, şükürlerinde, ibadetlerinde de ayrı bir derinlik farketmiştim. Adeta bir şey istemek için dua etmiyor, dua etmek için vesileler üretiyordu. Sevdiğini görmek için bahaneler uyduran bir genç gibi...

Din onun hayatında lazım olduğu zaman kullandığı bir aparat değil, kendisi İslam'ın içinde erimiş gibi her halini Rabbine yakınlık için bir fırsat gibi görüyordu.

Son günlerinde hastanedeyken odasına girdiğimde benden bir yudum su istedi. O azıcık suyu içtikten sonra yine duaya başladı, önce uzun uzun hamd etti. Sanki suyun her zerresi için ayrı ayrı şükretme gayretiyle mırıldanıyordu. Ardından da bana dua etmeye başladı. "Su gibi aziz ol, su gibi faydalı ol, su gibi aranır ol, su gibi derman ol..."

Kapının tıklanmasıyla duasına amin dedik. Hemşire kontrollerini bitirip gittikten sonra, "Yine dualarına beni alet ettin" diye takıldım. Yüzünü hem takdir hem de muziplik taşıyan bir tebessüm sardı. Duaya bakışını farketmemden ötürü memnun olmuş, adeta yakalanmış olmanın da çocukça neşesini gizleyememişti.

Bana dedi ki, "Sen benim en güzel dualarımı dokuduğum tezgâhımsın."

Şimdi daha da iyi anlıyorum, onun dualarının içinde olmak, olabileceğim en güzel yermiş. ❖

Bir Deprem Oldu...

EZGİ AKGÜL

Bir deprem oldu...

Bütün alışılmış ve kabullenilmiş dünya düzenlerini yıktı geçti bu sabah.

Bir deprem oldu...

Küsmenin, kızmanın, kırılmanın ne kadar anlamsız olduğunu adeta omuzlarımızdan tutup "kendine gel hayat çok kısa" diye sarsarak bize yeniden anlattı.

En sevdiğimiz insanları, en sevdiğimiz eşyaları, en sevdiğimiz yemekleri, en sevdiğimiz mekânları aslında saniyeler ile nasıl kaybedeceğimizi yeniden kulaklarımıza fısıldadı.

Bir deprem oldu...

Bizim olduğunu iddia ettiğimiz bedenimize bile malik olmadığımızı, mülkün sadece Allah'a ait olduğunu yeniden haykırdı.

Bu kadarız işte.

Gücümüzün yettiği yer bu kadar.

Kaf dağına kadar uzanır zannettiğimiz burnumuzun büyüklüğü de bu kadar.

Hiç ölmeyiz, ölüm bizi hiç bulmazmış gibi taptığımız konforumuzun tanrılığı da aha bu kadar işte.

Biriktirdiğimiz paraların miktarı bu, övündüğümüz evlatlar bu, bebeksi ciltlerimizin sonu bu.

Hepsi ölüm kadar.

Güzel yaşamanın değil güzel ölmenin önemini görmüş olduk yeniden.

İnsana düşen ders çıkarmak bu durumda. "Rabbim ben dersimi aldım." diyebiliyorsa insan, başına gelen afetler yerini bulmuş demektir.

Bundan sonra kenetlenme, birbirine omuz verme zamanı. Biz ne afetlerin ne belaların üzerinden geldik millet olarak.

Toparlarız, en güzel şekli ile toparlarız.

Şimdi gidip sevdiklerimize sarılalım, onların yüzüne şefkatle bakalım, "iyi ki varsın!" diyelim. Sonra da işin ucundan nasıl tutulur onu düşünelim. ❖

Deprem

ZAFER ARAŞTIRMA GRUBU

"Karada ve denizde ne varsa O bilir.
Onun bilgisi olmaksızın ne bir yaprak yere düşer,
ne de bir dane yerin karanlıklarına girer.
Yaş ve kuru ne varsa hepsi apaçık bir kitapta yazılmıştır."
(En'âm Sûresi, 6:59)

Büyük bir deprem yaşadık. Sarsıldık. Dünyanın sınırlarını bir kez daha hatırlamış olduk. İşte bu kadar; bel bağlamaya, güvenmeye, kibirlenmeye değmeyen bir dünya... Gözümüzde büyüttüklerimizin küçülüp gittiği bir dünya... Hepimize geçmiş olsun. Vefat eden kardeşlerimize rahmet, geride kalanlara sabırlar diliyoruz.

Bu depremde geçmiş depremlere nazaran farklı bir ortam oldu. Belki de canlı yayın imkânlarının artması ile arama kurtarma görüntüleri ve deprem bölgesinden canlı yayınlar öne çıktı. Geçmiş depremlerde, ilahi bir tasarruf olmadığı, fay hatlarının hareketiyle tesadüfen olduğu.. şeklinde lafları bolca duyardık. Hatta 99 depreminde bu ilahi ikazdır diyenler göz altına alınmıştı...

Aslında depremin de herkes açısından farklı bir yönü ve anlamı var. Her konuda olduğu gibi deprem hakkında da ceza-mükâfat diye genelleme yapmak yanlış olur. Çünkü vefat eden iman ehli şehit olmuştur, mallarını kaybedenlerin malları sadaka sayılmıştır, depremde zarar görenler, gördüğü zararın karşılığını en güzel şekilde alacaktır. Müslümanlar olarak pek çok tesellimiz var; Rabbimiz dilerse şer gibi görünen hadiselerden hayırlar çıkarır. Fani hayatta, çok kısa bir bedel karşılığı ebedi mertebeler kazanmak, kayıp değil kazanmaktır. İnkâr ehli ise zaten hiçbir sıkıntı ve felaket yaşamasalar bile, inkârları gerçek bir felakettir; bu sebeple her gün belaya daha da gömülmekte, ebedi kayıpları katlanmaktadır.

Dünya imtihan yeridir, burada hayır şer, musibet nimet karışıktır. Bizlere düşen musibetlere sabretmek ve nimetlere şükretmektir. Hesap günü her şeyin gerçek yüzü anlaşılacaktır.

ALLAH VE RESULÜ'NÜN MÜJDELERİ

Böyle musibetlerde günahsız olarak can verenlerin durumları hakkında, Allah ve Resûlünün verdiği müjdeler vardır. Tirmizî ve Muvatta'da nakledilen bir hadis-i şerifte, Peygamberimiz (asm), beş sınıf insanın şehid olarak can verdiğini söylemiş ve bunlar arasında "yıkıntı altında kalanları" da saymıştır.

Şehidler ise, Kur'ân'ın ifadesiyle, "Hayattadırlar ve Rablerinin katında rızıklanmaktadırlar. Onlar, Allah'ın lütfuyla bağışladığı nimetlerle sevinç içindedirler ve arkada kalıp da henüz kendilerine katılmamış olanlara, onlar için hiçbir korku olmadığını ve onların mahzun da olmayacaklarını müjdelemektedirler." (Âli İmran Sûresi, 3:169-170)

Tirmizî'nin naklettiği bir başka hadis-i şerifte, belâ ehline kıyamet gününde karşılıkları verilirken, dünyada hiçbir sıkıntı görmeden yaşamış olanların "Keşke bizim de derilerimiz parça parça edilseydi de, böyle sevaplara erişseydik" diye musibet ehline imrenecekleri bildirilir.

Dünyaya ve olaylara iman nazarıyla bakanlar bilirler ki, masum ve mazlum olarak bu dünyadan ayrılanlar, acınacak, gam çekilecek bir yeri çoktan geride bırakmışlar, imrenilecek yerlere geçmişlerdir. Acınası olanlar, nimetin de belânın da nereden geldiğinden habersiz olanlardır ve öyle yaşayanlardır.

"And olsun ki, insana Biz nimetimizi tattırıp sonra geri alıversek, ümitsizliğe düşer ve nankörlük eder. And olsun ki, başına gelen bir sıkıntıdan sonra ona nimetimizi tattırsak, bu defa da 'Benden bütün kötülükler gitti' der, şımarıp böbürlenir. Ancak sabreden ve güzel işler yapanlar bundan müstesnadır. Onlar için ise bir bağışlanma ve pek büyük bir mükâfat vardır." (Hûd Sûresi, 11:9-11)

Evet felâketler gelir ve geçer. Mümin, ders alır, halini ıslah eder, sabreder, şükreder ve onu kendi lehine çevirmesini bilir. Canını veya malını verse, karşılığında çok büyük bir ücret alır. Sonunda acılar unutulur, sevinçler kalır.

GİDENLER GELMEK İSTER Mİ?

Elbette ayrılık acı. Biz, burada kalanlar, bizi bırakıp gidenlerin arkasından, onlar için üzülüyoruz. Durumlarını bilmediğimiz için acılar çekiyoruz. Peki, imkânımız olsa da sorsak, bu konuda gidenlerin fikri nedir, halleri nasıldır acaba?..

Biz onlardan herhangi biriyle konuşup, başına gelenler hakkında soramayız ama Asr-ı Saadette yaşanmış bir örnek bu konuda bizlere teselli verir:

"Bir hanım, kızının ölümünden dolayı çok üzüntü duyar, ve "Ah bir dirilse" şeklinde aşırı bir arzu ile Peygamberimize gelir. Efendimiz Hazretleri (asm), o kadına acır ve, "Gel," der, "Kızına soralım, buraya tekrar dönmek ister mi?"

Mezarın başına giderler. Efendimiz (sav) kabirdeki kızcağıza seslenir:

"Annen, senin dirilip tekrar bu dünyaya dönmeni istiyor. Gelmek ister misin?"

Mezardan gelen ses anneyi şaşırtır:

"Yâ Resulallah, benim buradaki durumum, şimdiye kadar hiçbir yerde görmediğim kadar güzeldir. Ne olur. Burada kalayım!.."

Yaşanmış olan bu örnek olay bizlere, berzah âlemine giden müminlerin halleri hakkında da önemli bir teselli vermektedir.

DÜNYA HAYATI SİZİ ALDATMASIN

Günlerimizin aynı minval üzere devam edeceğini umduğumuz bir dünyada, bir sarsılmayla uyanıyoruz. O anda dünya hayatının ne kadar fani, güvendiğimiz sebeplerin ne derece âciz, edindiğimiz dünyalıkların ne kadar da faydasız olduğunu görüyoruz. Depremde, yüzbinlerin evi yıkılırken, milyonların 'sanal dünya'sı da yıkıyor.

Aslında gerçek yerini bulmuş bir dünya bu... Kimileri istediği kadar 'ebedi' zannetse de, zihninde yıkılmaz, sapasağlam bir dünya kurgulasa da, bu arzunun dünyada bir karşılığı yok.

Her iki hayatın rehberi olan Kitabımızda, "Dünya hayatı bir oyun ve oyalanmadan ibarettir. Asıl olan ahiret yurdudur" buyuruluyor; yatırımını yalnızca dünya hayatına yapanlar, evini "kenarı kaymak üzere olan bir vadinin üzerine kuran" bir insana benzetiliyor; insana dünya hayatını 'takva ve rıza-yı İlâhî' üzere temellendirme davetinde bulunuluyor. (Tevbe, 9:109)

Her gün 300 binden fazla insanın bırakıp gittiği bir dünya bu... Ve bir gün kendisi de göçüp gidecek... İşte Rabb-ı Rahîmimiz, gönüllere şifa, akıllara rehber olan Kur'ân-ı Kerîm'inde, "Dünya hayatı sizi aldatmasın" diye bu sebeple bize tekrar tekrar hatırlatıyor.

PEKİ DEPREMİ ÖNLEMENİN ÇARESİ VAR MI?

Evet, deprem kuşağı üzerinde yaşamak kaderimiz. Lâkin bu, 'tesadüfi' bir depreme

uğrayacağımız anlamına gelmiyor. Çünkü, deprem 'kaçınılmaz' bir şey de değil. Dünya da deprem de 'Hâkimiyeti Semavat ve Arzı Kuşatan'ın emri altında. Bundan dolayı da deprem önlenebilir, önlem alınabilir bir vâkıa hükmündedir. Ama kastettiğimiz bu 'önlem' paketinde hep 'manevî' unsurlar bulunuyor. Çünkü biz kulların bir elmanın incecik kabuğu hükmündeki yer yüzeyinden içerilere, ne magma tabakasına, ne dünyanın çekirdeğine yapabileceğimiz hiçbir şey, hiçbir müdahale, alabileceğimiz hiçbir önlem yok. Öyleyse bütün bunların sahibine iltica ile, Onun mülkünde Onun Rahmetini celbedecek güzelliklerle yaşayalım.

Deprem önlenebilir demiştik. Bunu şöyle anlatabiliriz:

Allah'ın bir şeyi takdir etmesi (kader), bu takdirin fiilen gerçekleşmesi (kaza), kulların rahmet-i ilahiyeyi celbedecek fiillerine binaen

Allah'ın bu takdiri kaza etmemesi (atâ) şeklindeki üç kaderî kanun vardır.

- Türkiye'nin deprem kuşağında oluşu, bir takdir-i İlâhîdir. Türkiye'nin %96'sı büyük bir fay çizgisi üzerindedir; kaderimiz budur.

- Bu kader, Allah'ın dilediği bir zamanda kaza olunabilir. Lâkin, O'nun yarattığı dünya da rastgele bir yerde ve rastgele bir zamanda titreyip sarsılacak değildir. Bilakis, deprem olarak gerçekleşecek bir kaza-yı İlâhînin sünnetullah denilen maddî-manevî hazırlık şartları vardır. Tıpkı, kendilerine azap gelecek olan kavimlere azabın birdenbire gelmemesi, belli aşamaların gerçekleşmesi gibi. Mesela, Yunus kavmi örneğinde, onlara kırk günlük bir mühlet verilmiş; 39. güne gelindiği halde kavminin yola gelmediğini gören Yunus aleyhisselamın yaşadığı beldeyi terketmesine mukabil, kavminin 40. günde tam bir yönelişle tövbe edip Rabbine rücû etmesiyle azaptan masun kılınmışlardır.

- İşte, şartlar bir belde hakkındaki İlahî hükmün kaza olunması yönünde gelişirken, atâ bu kazayı deler. Meselâ, İstanbul fay hattı üzerinde, depreme her an mâruz bir vaziyette takdir olunmuş bir bölgedir. Fakat o bölgedeki kulların ciddi bir kısmı Cenab-ı Hakk'ın rahmetini celbedecek şekilde yaşar ise, Rabb-ı Rahîm 'atâ'da bulunur ve o beldeyi yahut o insanları 'musibetin kaza edilmesi kanununun şümulünden hariç' tutar.

Bu noktada bize düşen, acaba yeni bir deprem ne zaman gelecek diye, hiçbir ubudiyet gayreti içermeyen vehim ve endişeler içinde bekleşip durmak değildir. Bilakis, nazarımızı yoğunlaştıracağımız nokta, depremin gerçekleşmesinin manevî sebepleri olan taşkınlık, nankörlük, inat, isyan ve ihmalkârlıklarımızdan sıyrılıp, 'kaza'ya bedel 'atâ'yı mümkün kılacak manevî sebepleri çoğaltmaya çalışmaktır.

İşte bu açıdan Yunus kavmi, bu atâ sırrının nasıl tahakkuk ettiğinin; bir topluluğun üzerine gelmek üzere olan azabın Rabb-ı Rahîm'e ciddi ve samimi bir yöneliş ile nasıl geri çevrildiğinin Kur'ânî bir örneğidir.

Aynı şekilde, Resûl-i Ekrem, "Sadaka vermede acele edin. Çünkü belâ sadakanın önüne geçemez" (Feyzu'l-Kadîr, c. 3, 195) buyurarak, Rabbimizin takdirinin 'kaza'ya bedel 'atâ' olarak gerçekleşmesi için yapılabileceklerden birine dikkat çekmektedir.

Sadaka, doğru anlamına da gelir; bu açıdan doğru olmak, doğru davranmak, doğru yaşamak da sadakadır. Ayrıca sadaka; ihtiyaç sahibini görüp gözetmekten, müminlerin yolu üzerindeki bir taşı kaldırmaya, bir hak söz söylemeye, hatta mümin kardeşine tebessümle selam vermeye, yaptığı işi (mesela binayı) tam, eksiksiz ve düzgün yapmaya.. kadar çok şubeler içeriyor.

Evet deprem, pekâlâ önlenebilir. Rahmet-i ilahîyi celbedip 'atâ'yı mümkün kılacak haller üzere olunduğu sürece deprem yaşanmıyor. İnsanlar, onları yaratıp nimetleriyle yaşatan Rablerine yöneldiğinde, bazen bir musibet bile yaşansa bu, daha da büyük musibetlerin, belki de ebedî helâket gibi en büyük musibetin engeli oluyor.

Deprem yaşamak istemiyorsak, iç dünyamızı sağlamlaştıralım; bizi de, ayak basıp bina diktiğimiz zemini de yaratan Rabbin rahmetini celbedecek bir hayatı kuşanalım.

Ve unutmayalım ki, Hayr-ı Mutlak'tan hayır gelir, Cemil-i Mutlak'tan güzellik gelir, Hakîm-i Mutlak'tan abes bir şey gelmez.

Hiçbirimiz Allah'tan (cc) daha fazla merhametli değiliz. Mutlak merhametli, rahmeti her şeyi kuşatan Rabbimizin bir hikmeti var ki bunları yaşıyoruz. Nazarlarımızı haberlerden, bu yaşadıklarımızın dünya cihetindeki zahiri şerlerinden çok, hakikat cihetindeki, kader ve ahiret cihetindeki hikmetlere, merhametlere, güzelliklere çevirelim. Vefat eden kardeşlerimiz şehitlik mertebesine ulaştılar, zahmet çekenler sevabını aldılar, malları zayi olanlar sadaka sevabı kazandılar; bizler de ibret alarak, dua ederek bu acı hadiseyi lehimize çevirelim.

Birlik ve beraberliğimiz güçlendi, kardeşliğimiz pekişti, Rabbimizin rahmeti, inayeti bizimledir; bunları nice güzelliklere vesile yapacağını da göreceğiz. İnsanımızın gönlü geniştir; bu büyük musibeti de Allah'ın inayetiyle atlatacağız...❖

Kısaca Yaz, Ben Anlarım

ÖMER SEVİNÇGÜL

Günler, aylar, yıllar hep vardı, kıyamete dek hep var olacaklar, seller gibi akıp giden zaman değil, sensin!

•••

Zamanla tutkular diniyor, duygular soluyor. Ah! Şu fani cihanda hiçbir şey kararında kalmıyor.

•••

Bu sene son senen, bu ay son ayın, bugün son günün olabilir!

•••

Hadiseler mazi oldu mu onları hakikaten yaşamakla hayalen yaşamak arasındaki fark azalıyor.

•••

Dikkat et! Sen zamanı tüketmiyorsun, zaman seni tüketiyor. Yaşarken ölüyorsun.

•••

Sinsi bir hırsızdır zaman, sessizce alır gider hayallerini, bir de bakarsın elinde yalnız hatıraların kalmış.

•••

Dünya da gül gibi dikenlidir, sıkı sarılırsan canın yanar. ❖

Hayattan Terhis

PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

"Mevt, vazife-i hayattan bir terhistir, bir paydostur, bir tebdil-i mekândır, bir tahvil-i vücuttur..." (Bediüzzaman, Mektubat)

Sonsuz İlâhî fiillerden birisi: İmate. Yani, ölümü tattırma; ruhun bedendeki tasarrufuna son verme...

Ruh, Allah'ın en mükemmel, en harika ve en bilinmez eseri... Ruh, Muhyi (hayat verici) isminin tecellisiyle hayat nimetine kavuşmuş. Bu nimet ve şeref artık ondan ebediyyen geri alınmayacak. Kabirde de, mahşerde de, cennet veya cehennemde de devam edecek.

Ruh yaratmak gibi, her ruha uygun bir beden inşa etmek de yine Allah'ın en hikmetli ve rahmetli bir icraatı. Bu ruhla bu beden arasındaki münasebeti tesis etmek de, O Rabbü'l-Âlemîn'in en ince bir sanatı...

İşte ölüm kanunuyla o misafir ruh, bedenden soyuluyor, süzülüyor ve kendine mahsus bir başka âleme göç ediyor.

Zenginliği sonsuz olan Allah, bir bedende iki misafir barındırmıyor ve ayrılan ruhun hanesini dağıtıyor, bozuyor ve yeniden aslına, yani elementlere rücu ettiriyor, işte ruhun kabzedilmesi ve bedenin aslına rücuu, "imate" fiiliyle icra ediliyor ve böylece o canlıda Mümit (ölümü verici) ismi tecelli etmiş oluyor...

Nur Külliyatında ölüm için getirilen birbirinden güzel tariflerden birisi:

"Mevt, vazife-i hayattan bir terhistir, bir paydostur, bir tebdil-i mekândır, bir tahvil-i vücuttur..." (Bediüzzaman, Mektubat)

Ve yine ölüm hakkındaki ince bir tesbit:

"Nasıl ki hayatın dünyaya gelmesi bir halk ve takdir iledir. Öyle de dünyadan gitmesi de bir halk ve takdir ile, bir hikmet ve tedbir iledir." (Bediüzzaman, Mektubat)

Bir asker adayı için hem kıtasına teslim olduğunda, hem de terhis edildiğinde birtakım kayıtlar tutulur, işlemler yapılır. Askere kayıt da bir fiildir, askerden terhis de... İşte yukarıdaki ifadelerde bu incelik nazarımıza sunuluyor. Hayat, ihya fiiline dayandığı gibi, ölüm de imate fiiline dayanıyor, ikisi de ayrı birer İlâhî ismin tecellisine hizmet ediyorlar.

İhya fiiliyle cansız elementler hayata kavuşurken, imate fiiliyle bu beraberliğe son veriliyor. Canlı hücreler, yerlerini kademeli olarak yeni elementlere bırakıyorlar. Yeryüzünden bir grup misafir daha uğurlanıyor; yeni misafirlere yahut yeni imtihan adaylarına yer boşaltmak üzere...

Her İlâhî fiil gibi imate fiili de bu âlemde aralıksız faaliyette. Her saniyede yaklaşık olarak dört kişinin dünyadan göçtüğü söyleniyor.

Bu rakam insanlık âlemi için. Buna hayvanlar âlemi de katıldığında, bu İlâhî fiilin nasıl aralıksız faaliyet gösterdiği daha iyi anlaşılır.

Bir insan kalb krizi geçirirken, aynı anda bir diğeri kanserden, bir başkası akciğer yetmezliğinden hayata veda ediyor.

Trafik kazalarında insanlar can verirken, kaldırımlarda nice karıncalar eziliyor...

Kombinalarda sığırlar boğazlanıyor, çiftliklerde tavuklar kesiliyor. Teknelerde balıklar, örümcek ağlarında sinekler son çırpınışlarını yapıyorlar.

O anda ölen hücrelerin, alyuvarların, akyuvarların, hele mikropların haddi hesabı yok.

Bütün bu işler imate fiiliyle icra edilmekte... Sonsuz bir ilim ve hikmet ile...

...

İmate, kabir âlemine doğuş... Ve imate, insan için, dünyaya gönderilmesinden çok daha ileri bir rahmet tecellisi... Nur Külliyatında, çekirdeklerin ölümleriyle sümbül hayatına geçtikleri, gıdaların insan midesinde ölmeleriyle insan hayatına terakki ettikleri nazara verilerek ölümün de hayat kadar bir nimet olduğu güzelce gözler önüne serilir. Biz de bu müjdeli haberi hayalimizde genişletiyor ve görüyoruz ki, her ölümü bir diriliş takip ediyor ve ikinci safhalar birincilerden daha mükemmel... 'Nutfe'nin safhası biterken 'alaka' devreye giriyor. 'Alaka'nın işi bitince sıra 'mudga'ya geliyor.

Kâinatın yaratılış safhalarında da bunu görüyoruz, bir sonraki safha öncekinden daha mükemmel...

Dünyada canlıların boy gösterişinde de bunu görmek mümkün... Ana hatlarıyla önce bitkiler yaratılıyor, onu hayvanlar takip ediyorlar ve sonunda insan yaratılıyor; arza halife olmak üzere...

Bütün bu rahmet ve hikmet tecellileri bize kabir âleminin dünyadan, âhiretin de kabir âleminden daha mükemmel olduğunu ders veriyorlar. O halde ölüm, yeni bir mükemmele atılan adımın adıdır. Onu kabir âlemi takib edecek ve ba's ile; insan yeniden beden-ruh birliğine kavuşacak; dünyadakinden daha ileri bir yaratılışla...

İşte ahirete iman ederek ölümü ve imateyi böylece değerlendiren bir insan, imanın verdiği güç ve teselli ile ***"ölümü gülerek karşılar."*** ❖

Gönül dostumuz, yazarımız, her zaman en büyük destekçimiz ve duacımız Allaaddin Başar Ağabeyimizi, 7 Şubat 2023 günü ebedi hayata uğurladık. Bir âlimin ölümü, bir âlemin ölümü gibidir. Onu kaybeden biz olduk. Rabbimiz mekânını Cennet eylesin. Yakınlarına ve sevenlerine sabr-ı cemil versin. Amin

Alaaddin Başar Hocamızın Ardından

Prof. Dr. Alaaddin Başar'ı 7 Şubat 2023'te rahmet-i Rahmân'a tevdi ettik. Bizim için bir yazar, bir gönül dostu, bir rehber oldu. İmana ve Kur'an'a hizmette önemli bir fonksiyonu olduğu için, Zafer Dergisi'ne yayın hayatı boyunca en çok o destek verdi. Allah kendisinden razı olsun, kabrini nurlandırsın, mekânını cennet yapsın...

Böyle önemli, örnek ve rehber şahsiyetlerin daha yakından tanınması ve unutulmaması gerektiğini düşünerek, Alaaddin abimiz hakkında bazı yakınlarının kendisiyle ilgili kaleme aldıkları yazılarını sizlerle paylaşmak istedik. Bu yazıların tam metinlerine zaferdergisi.com adresindeki sayfalarından ulaşabilirsiniz.

ÖMRÜNÜ İMAN VE KUR'AN YOLUNA FEDA ETMİŞ BİR İNSAN

VEHBİ VAKKASOĞLU

Dostlar, çok acı, çok hüznü derin günler yaşıyoruz. Ülkemiz misli görülmemiş bir zelzele felaketiyle karşı karşıya kaldı. Rabbimiz, ölenlere rahmet, kalanlara sağlık, saadet, ülkemize huzur, dirlik, düzenlik nasip etsin.

Bu büyük acılı felaketin içinde başka önemli hadiseler de cereyan etti. Ben bu önemli hadiselerden birini sevgili dostumuz, ağabeyimiz, ömrünü iman ve Kur'an hakikatleri uğruna harcamış, hatta feda etmiş diyebileceğimiz bir manevi mücahidin vefatını da sayıyorum. Çok önemli bir hadise. Hatta "âlimin ölümü âlemin ölümüdür." buyuran Güzeller Güzelinin (sav) tarifine uygun düşecek, o hadisin masadakı olacak bir hakikattir bu vefat olayı. Allah rahmet eylesin makamı cennet olsun.

Tanımayanlar için arz edeyim ki, yazar idi, güzel konuşur, nur risalelerini hakikatine uygun olarak bağlamından koparmadan açıklayan ve gönülleri Kur'an'ın manevi tefsirine çeviren bir ilim adamıydı; naifti, zarifti, sevgi üslubuyla anlatırdı, asla haşlayıcı, dışlayıcı, taşlayıcı olmazdı, tam tersine, sayıcı bir üslupla üstadını gerçekten temsil ederdi. Bu çok önemlidir.

Sözü ile özü bir olan, hali, tavrı, tarzıyla, yazısıyla hayatı, ahlakı kaynaşan maalesef çok az insan var. Ortalık yazdığı gibi olmayan, konuştuğu gibi düşünmeyen, düşündüğü gibi yaşamayan ve güya temsil makamında olduğu dini, imanı, İslam'ı zor durumlara sokan muhaliflerine söz söyleme cesareti cüreti sunan zayıf halkalarla dolu.

Onun için Alaaddin Başar ağabeyimiz güzel bir örnekti, naifti, zarifti ama o yumuşacık, mütevazı görünümüne rağmen engin ve zengin bir gönlün sahibiydi. Nereden çıkarıyoruz bunu? Efendim toplumunda kendi çevresindeki yılların birikimiyle kazandığı itibarını hiçbir zaman şahsileştirmemesinden çıkarıyoruz. Hiçbir önderlik iddiasında bulunmamasından hiçbir sıfata, hiçbir itibar makamının getirisine talip olmamasından çıkarıyoruz bunu. Kendisi şahsiyetini hep geriye çeken kendi şahsiyeti altında birlikte çalıştığı kardeşlerini ezmek şöyle kalsın hep onları öne çıkaran, kolektif bir şuurun, İslam kardeşliğinin önemli bir temsilcisi olmuştu. Kucağını çok çok geniş açıp arz etmeye çalıştığım gibi toplayıcı olmuştu.

Ve bu hale gelmek önemlidir ama bu halden daha önemlisi de bir ömür istikametini bozmamasıydı. Ne ticareti karıştırdı iman hizmetine ne de siyaseti karıştırdı. İki konuda da hiçbir meyli olmadığının şahidiyiz. İstikamet, kıble istikametli yürüyüş idi, iman hizmeti idi, Kur'an hizmeti idi, bir kişinin daha La İlahe İllallah Muhammedu'r-Resulullah hakikatine yanaşıp yaklaşması davasıydı. Dolayısıyla yatırımını hep geleceğe yaptı. Çünkü işi gençlerle idi. Gençlerle düşüp kalktı, onlara bulunduğu her yeri bir iman mektebi, iman şuuru mektebi haline getirdi.

Ben onu ilk defa Erzurum'da duydum. Duydum diyorum çünkü genç bir öğretmen olarak Erzurum İslami ilimler fakültesine asistan olmak için ortalığın bembeyaz olduğu bir kış gününde gitmiştim. Kümbet denilen yerde. Kırkıncı Hocam'la karşılaşmıştım. Kırkıncı Hocamın sohbetindeyken onun ağzından duydum. O çok güzel ve şeker gibi Erzurum diliyle, Erzurum Üniversitesi'ne asistan olarak girdiğini söylemişti. "Bizim Alaaddin" dediği Alaaddin Başar'ı şahsen görmemiş ve tanımamıştım.

Ne güzel. Demek ki biz de doğru bir yerdeyiz. Erzurum'da Kırkıncı Hocamın rahleyi tedrisinde bulunmuş bazı kardeşlerimiz üniversiteye girebiliyorlar. Bu haber bende güzel bir ümit doğurmuştu. Bunu bütün kardeşlerimle paylaştım. Çünkü herkes hocamızın görüşünde değildi. "Ne yapacaksınız üniversiteyi?" diyenler daha çoğunluktaydı. Evet, Kırkıncı Hocamızın 'bizim Alaaddin' sözü benim de içimde ona karşı bir muhabbet uyandırmıştı.

...

Alaaddin Başar ağabeyi ikinci görüşüm çok hazindir. Hangi yıldır hatırlayamıyorum ama Kırkıncı Hocam, Alaaddin Başar Ağabey ve kalabalık bir grup tutuklanmıştı. O zaman yürürlükte olan 163. Madde dolayısıyla ayin yapıyorlar, nurcular kaçtılar, kovaladılar böyle hikayeler olurdu. Kitap okumak, iman hakikatlerini bahseden Risale-i Nurları okumak büyük bir suçtu. Ve suçüstü yakalanan bu güzel insanları hapse tıkılmışlardı. Bendeniz Erzurum'da o hapishaneyi ziyaret etmek istemiştim. Güya biz onları teselliye gitmiştik ama şahsen ben teselliye muhtaç hale gelivermiştim. Yoğun ve derin duygusallığıma engel olamadım. Birden hıçkırarak ağlamaya başladım. Hocamız, "Ağlanacak bir şey mi var?" edası ve havasıyla "Fesubhanallah" dedi. Yanındaki dostlar da Alaaddin abi dahil hayret içinde bunu olmaması gereken bir zaaf olarak değerlendirdiklerini hissettim. Ben bütün frenlerime asılıp kendimi engellemeye çalıştım. Çünkü bunun bir mümine, şuur sahibi bir Müslümana yakışmadığını hissettirmişlerdi. Diklenmeden dik durmak, omurgalı olmak, yapılan işin bir suç olmadığını, asil duruşuyla göstermek ve bu tavırla da ağlanacak bir durum olmadığını, asıl bu hale sebebiyet verenlerin kendi perişanlıklarına ağlamaları gerektiğini sanki bize göstermişlerdi.

O zaman bir daha anladım ki; İman hem nurdur hem kuvvettir. Hakiki imanı elde eden adam kâinata meydan okuyabilir. Demir parmaklıkların arkasında da, Allah demenin (celle celalühü) yasak olduğu ortamda da, sonuna kadar serbest olduğu çevrelerde de bu tavır hiç değişmemeli. Müslümanı yeryüzü bomba olup patlasa korkutmamalı; dünya onun olsa yine bütün varlığı ve değeriyle sevindirmemeli dengesini, ilk defa müşahhas olarak onlarda, Kırkıncı Hocamda ve yanında duran Alaaddin Başar'da gördüm. Keşke bir fotoğrafını bulsak da o demir parmaklıklar arkasında duran insanların yüz ifadelerini, şimdi beden dili diyorlar ya, hallerini, tavırlarını, yüzlerine yansıyan tevazu mahfiyet içindeki vakarlarını, şahsiyet dersi olarak gösterebilsek günün Müslümanlarına.

...

Efendim, uhuvvet ve ihlası şahsında tecessüm ettirirdi Alaaddin Başar ağabey. Bütün Müslümanların kardeş olduğu bilinciyle hareket eden, ayrım yapmadan kucağını herkese açan bir güzellik idi ondaki. Ve ihlas ve samimiyet, Üstadın da önde tuttuğu bu iki hakikati yaşanılır bir örnek olarak Alaaddin Başar abinin her halinde görmek mümkündü. Sessizdi, sakindi, itidalliydi ama bir hizmet gücü olarak yaşadığı tek başına bir kurum ve kuruluş bir müessese gibi çevresindekilere örnek oldu. Ve aynı şekilde o güzellikleri yaşayarak asla terk etmeyerek sonuna kadar varlığında temsil ederek Rahmet-i Rahman'a vasıl oldu.

Ülkenin allak bullak olduğu herkesi etkileyen bir zelzele ortamında onu kaybettik. Vefatı da genel gürültünün arasında sessiz oldu ve arz etmeye çalıştığım şahsiyetine de çok uygun ve uyumlu bir veda oldu. Sessizce geldi, sessizce hizmetlerini yaptı, konuştu ama gürültü yapmadı, kavga yapmadı ve yine sessizce yaşadığı gibi vefat etti.

Üniversite hocasıydı, profesördü. Ama bu unvanıyla burnunu kaldırdığını, yere göğe sığmaz bir hal ve tavır takındığını tahmin ediyorum ki hiç kimse görmedi. İçinde bulunduğu durumlarda daima işi ehline vermeyi tercih etti. Kendini değil, üstadını ve eserlerini önceledi, anlattı, açıkladı. Sözü de bu amaçlaydı yazısı da eserlerini de bu maksatla kaleme aldı. İman davası içinde şahsiyetini eritip, hakiki bir talebe olmayı ve sonuna kadar da bu halini devam ettirmeyi hayatının gayesi bilmişti. Buluşacaktık. Ama vuslat ahirete kaldı... Onunla ve bir kere üstad deyip çizgisini hiç bozmamış haliyle gerçekten liyakatli bir talebe olarak buluşacağı üstadıyla, bizleri de hiçbir şeyimiz yoksa muhabbetimizden dolayı Rabbimiz cennetinde cem eder umuduyla rahmetler diliyorum. Kendisine üç ihlas bir fatiha okumanızı diliyorum efendim. ❖

BİR YILDIZ DAHA KAYDI

PROF. DR. ÂDEM TATLI

Semavatı aydınlatan maddî yıldızlar olduğu gibi, zemini de nurlandıran manevî yıldızlar vardır. Onlar kutup yıldızı gibidir; karanlığın sıkıcı ve boğuculuğuna karşı Kur'an'ın güneşini ve sünnetin ışığını tutarak etrafındakilere yol gösterir. İfrat ve tefritten kurtarmak için onların fikirlerine ve akıllarına istikamet ve nur, kalplerine kuvvet ve gıda, ruhlarına inkişaf ve terakki reçetesini sunar. Peygamber Efendimiz (sav) onlar için; *"Âlimler yeryüzünün kandilleridir. Âlimin ölümü âlemin ölümü gibidir"* buyurmuştur.

Prof. Dr. Alaaddin Başar hocamız işte böyle âlimlerdendi. O bir umman gibiydi. Onda âdeta bir okyanus enginliği ve anlayış zenginliği vardı. Günlük hadisatın dağlarvari ezici ve boğucu dalgaları onun âleminde sükûna erer, sessizliğe ve sakinliğe bürünürdü. Her hadiseyi muhakeme süzgecinden geçirir, Kur'an ve sünnet terazisinde tartar, tehüvvere kapılmazdı. Farklı kanaat ve düşüncedeki şahısları değil, fikir ve düşüncelerini nazara alır, ona göre cevap verirdi. İnsanlara değil, onların İslâm'a mugayir düşüncelerine karşı idi. Menfi fikirlere cevap verir, fakat şahısları nazara vermezdi. Bu bakımdan basın yayın âleminde hiç kimse ile söz dalaşına ve tartışmaya girmemiştir.

...

Alaaddin kardeşimle 1971 yılında Atatürk Üniversitesi Temel Bilimler Yüksekokulu'na Botanik okutmanı olarak göreve başlayınca tanıştım. O İşletme Fakültesi'nde bir yıllık asistandı. 1988 yılında Erzurum'dan görev değişikliği sebebi ile ayrılıncaya kadar Risale-i Nur hizmetinde ailece beraberliğimiz oldu. O Nur hizmetinde fani olmuştu. Biz günlük veya haftalık işlerden zamanımız kalırsa Risale-i Nur'la meşgul oluyorduk. O, Risale-i Nur hizmetinden vakit kalırsa dünyevi işlere nazar ederdi.

Sabah üniversite lojmanlarından mesaiye gider, mesaiden sonra Kırkıncı Hocamla Kümbet medresesinde buluşurdu. Alaaddin kardeşim Kırkıncı Hocamın gönüldaşı, sırdaşı, iman ve Kur'an hizmetinde en samimi yoldaşıydı, bir cihette manevi evladı gibiydi.

...

1970-1990 yılları Türkiye'nin en sıkıntılı yılları idi. Anarşi ve terör günlük normal hadiseler haline gelmişti. Eski komünist Sovyetler Birliği'nin Türkiye'yi komünist yapmak için özellikle gençler üzerindeki maddî, manevî çok büyük baskısı hissediliyordu. Bu dinsizliğin önünde Risale-i Nurlar kale gibi duruyordu. İnkâr-ı ulûhiyet fikrine bu eserlerle tatmin edici cevaplar verilebiliyordu. Akşamları üniversite yurtlarında veya medreselerde ya da evlerde yapılan Risale dersleri, Kırkıncı hocam yoksa Alaaddin kardeşimiz yapardı. Bu derslerde pek çok gencin elinde defter bulunur, Risale-i Nur'lar'daki bahislerin açılımı ve konuyu anlaşılır hale getirmek için verilen misaller not edilirdi.

1970-1980 arasında daha fazla gence ve özellikle ortaöğretim gençliğine hitap etme metotlarının nasıl olması gerektiği, Risale dersinden sonraki öncelikli konular arasındaydı. Gençler, makale, roman ve hikâye kitaplarıyla ateizmin tuzağına düşürülüyordu. O halde biz de iman hakikatlarını bu metotlarla vermeliydik. Ama bizler roman veya hikâye yazacak edebiyatçılar değildik. Fakat bunun bir yolu olmalıydı. En azından kendi konularımızı yaratılış temasıyla bazı dergi ve basın organlarında gençlere ulaştırabilirdik. Alaaddin kardeşimizin başkanlığında haftanın bir akşamını gençlere yönelik makale hazırlama kursuna ayırdık. Daha sonra bu çalışmanın çok faydası görüldü.

...

Alaaddin kardeşimizin hemen bütün mesaisini ihlasla Risale-i Nurlara hasretmesi, Nurlardaki külli ve derin hakikatlerin, onun âleminde anlaşılır misallerle ma'kes bulmasına sebep olmuştur. Bunları kitaplaştırmış olması büyük bir kazanımdır.

Prof. Dr. Alaaddin Başar (1947-2023)

O, devamlı iman hakikatlerini gençlere ulaştırmada günümüz teknik imkânlarının yol ve metodunu düşünür, bulduğu çözümleri çevresindekilerle paylaşırdı. Zafer Dergisi'ne çok destek verdi ve Sorularla İslamiyet sitesi de onun gayret ve öncülüğünde kuruldu. Her ay Zafer Dergisi'ne düzenli yazı göndermesi takdire şayan bir gayretti.

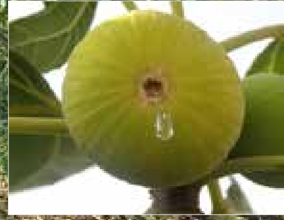
Alaaddin Hocamız hizmetin haricindeki konularda az konuşur, kimseyi gıyabında zemmetmezdi. Zaten okumuyorsa mutlaka elindeki tesbihiyle dilini zikirle meşgul ederdi.

Erzurum Üniversitesi'nin, Anadolu'daki üniversitelerin manen ruhlanmasında büyük katkısı vardır. Hemen her üniversitede bir veya birkaç öğretim üyesi buradan gitmiş ve bulunduğu yeri nurlandırmıştır. Bunda Kırkıncı Hocam ve Alaaddin kardeşimiz ile Prof. Dr. Celaleddin Atamanalp ağabey başta olmak üzere Erzurum ekibinin büyük hizmetleri olmuştur.

Nur medreseleri emniyet tarafından zaman zaman baskına uğrar, burada kalan üniversite öğrencilerinin kimlikleri alınır, Risale-i Nur okuduğu bilinenlerin resmi kurumlarda görev alamayacağı şayia edilirdi. Yine 1970'li yılların başında Kırkıncı Hocam ve Alaaddin kardeşimiz 80 kişilik bir risale dersinde baskına uğradılar. 6 aya yakın hapiste kaldılar. Suçları Risale-i Nurları okumaktı. Alaaddin kardeşimizin 6 ay hapis yatmasıyla, artık onun akademik hayatının bittiği, doçent ve profesörlüğünün mümkün olmadığı bazı çevrelerce sıkça dile getirildi. Ancak, Kur'an yolunda çalışanlara Allah'ın yardım ve inayeti kısa sürede yetişmiş, emsallerinden daha önce bu akademik kariyerleri elde etmişlerdir.

1975'li yıllar. Memlekette anarşi âdeta gizli eller tarafından teşvik ediliyordu. Gençler silahlanma yarışına girmişti. Sağ da sol da silahlanıyordu. Nur talebelerinin de silahlanarak nefs-i müdafaa yapması yönünde telkinler geliyordu. Erzurum'da meşveret yapıldı. Bizim her hâlûkârda devletin yanında olmamız, mesleğimizin gereği olan müspet hareket etmemiz, bize silahla gelseler, gelenlere Risale okumamız, bizim silahımızın Risaleler olduğu kararı alındı. Geçen zaman bizim bu konudaki haklılığımızı gösterdi. *"Biz, kudsi hizmetimizde daima müsbet hareket ediyoruz."* (Bediüzzaman, S. N. Mektubat. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 605, 2. Baskı, 2016, s. 540)

Hayatlarının varlığını Kur'an hakikatlarının neşrinde gören ve bütün gayretini bu yola sarfeden Peygamberimiz'in (sav) varisleri, başta Bediüzzaman Hazretleri ve talebeleri olmak üzere, ehl-i sünnet dairesindeki âlim, şeyh ve münevverleri şükran ve minnetle yâd ediyor, Allah'ın rahmet ve mağfiretini diliyorum. ❖

Çamur Yiyip Süt Veren Ağaçlar

PROF. DR. FATİH SATIL

Tadı ile en sevilen meyvelerden biri olan incirin sütünü bilmeyenimiz yoktur. Bununla birlikte incir ağacı kendi çamur yiyerek yavrusu olan meyvelerine hâlis süt vermesi de mucizevi bir olay olarak biz insanların dikkatini çekmiyor da değil.

Peki bal gibi tatlı incir meyvelerini ve süt benzeri o beyaz sıvıyı, çamur yiyen bu ağaçlar nasıl üretebiliyorlar? Bu soru aklıma İbrahim Sayar'ın yazmış olduğu şu dörtlüğü getirdi. Ne diyor şair:

"Dil ne bilir şeker ile şerbeti,
Aldığın lezzeti baldan mı sandın?
Ne arı ne ağaç verir nimeti,
Elmayı, narı daldan mı sandın?.."

Aslında sadece incir ağacı değil, bütün ağaçlar çamur yiyip çeşit çeşit tat ve renklerde meyveler veriyorlar.

Suyla karışık çamur içerisinden ihtiyacı olan mineralleri seçip alan bitkiler!

Bitkiler, beslenip büyüyebilmek için topraktan su ve mineral tuzlarını, havadan da karbondioksiti alacak şekilde yaratılırlar. Bunun için bitkiler, bünyeleri için gerekli olan mineral ve besin maddelerini topraktan kolaylıkla alabilecekleri sistemlerle donatılmışlardır.

Bitkiler, köklerindeki kılcal emici tüylerle topraktaki o çamurun içindeki suyu ve suda çözünmüş halde bulunan mineralleri emer. Ancak çok ilginçtir ki bitki kökleri, toprakta bulunan çok sayıdaki inorganik iyon arasından sadece ihtiyaçları olanları alırlar. Yani bitki kökleri, elementleri seçen ve ne miktar alınacağını belirleyen bir mekanizmayla birlikte var edilirler. Köklerle emilen çamurlu su içerisinde bulunan mineraller basınç ile bitkinin tüm organlarına ulaştırılır.

Özetle, bitkiler topraktaki minerallerle beslenirler. Suyu ise hem bu mineralleri taşıma vasıtası olarak hem fotosentez gibi reaksiyonları gerçekleştirmek hem de atık maddeleri terleme yoluyla atmak için kullanırlar. Elbette ki bitkiler bu suyu ve toprağı kullanırken, toprakta da zamanla bir eksilme söz konusu olur. Bu eksilmeyi evimizdeki saksı bitkilerinde az da olsa müşahede etmek mümkündür. Belli bir süre aynı topraktan beslenen bitkiye artık saksı içindeki toprak kifayet etmez. Bu azalmadan dolayı saksı toprağını yeniler ya da üzerine ilave yaparız.

Peki incir sütü ne işe yarar?

İncir sütü içerik açısından çok güçlü bir besin maddesidir. Botanik biliminde "Lateks" adı verilen incir sütü; içerisinde protein, nişasta, alkaloid, şeker, yağ, sakız, tanin, reçine gibi birçok madde bulunan karmaşık bir sıvıdır. İçeriğindeki renk maddelerinden dolayı da lateksin rengi beyaz, sarı, turuncu ya da kırmızı olabilir.

İncir sütü, geleneksel halk tıbbında siğil tedavisinde ve yoğurt mayalanmasında kullanılan bir sıvıdır. Bununla birlikte incire temas da bazı kişilerde alerjiyi tetikleyebilir. Deri teması, duyarlı kişilerde alerjik reaksiyona neden olabileceğini de unutmamalıyız.

İncir Üzerine Kısa Bir Tefekkür

İncirin adının verildiği Tin Suresi'nde geçen "İncire ve zeytine andolsun" ayetinde Allah'ın incire "andolsun" şeklinde yemin etmesi, bizlerin dikkatini bu meyveye çekmeli.

İncir, Allah'ın insanlar üzerindeki rahmetinin bir göstergesidir. Rabbimiz bu mübarek meyve içinde, insanın ihtiyacı olan maddeleri, onun sağlığına uygun bir denge ile adeta paketlenmiş bir şekilde bizlere sunmuştur. ❖

Bir Hatıra

Hediye Parası

HAZIRLAYAN: ASLINUR BAHAR

Bir çocuk söylemiş. Hayrette kaldım. Kalbi ne kadar da büyükmüş o ufaklığın.

Çocuk demiş ki, "Babam karnemi iyi getirirsem bisiklet alacağına söz vermişti. Notlarımın hepsi pek iyi geldi ama bisikleti istemedim. Babama bisiklet parasını deprem yerine gönder dedim."

İlk okul çocuğu imiş.

En büyük hayali olan bisikletten vazgeçmiş.

Böyle zamanlar insanları değiştiriyor. Hem de bir ömür değişeceği olmayanlar bile böyle sınavların ardından sınıf atlıyor...

Bu küçük çocuk da bu zor günlerden kendi hayatına böyle kazanımlar edinmiş. Kalbini böyle büyütmüş.

Bazen, her yeri kaplamış gibi görünen zulmet perdesini küçük bir ayrıntı yırtıyor, hayatın rahmet yönünü gösteriyor.

Deprem o çocuğu değiştirmiş...

Hayatın sırrını yakalamış ve büyük bir fedakârlık göstermiş.

Rahmeti celbedecek bir iş yapmış...❖

Sabır

PROF. DR. KEMAL SAYAR

Kendi ruhunu unutmamış bir adam, başkalarının ruhunu da es geçmiyor. Ruhunu asla geride bırakmadığı için hayatı yavaşlatıyor, kendisini günlük hayatın koşturmacasına kaptırmıyor. Nezaket, sabrın evladıdır. Sabreden öğrenir.

Ani tatmin ve hız çağında, pek de sevilen bir kelime değil sabır. Zamanımız çok olduğunda insan olarak daha naziğizdir de bir yere yetişmeye çabaladığımızda insanlara çarpmayı, başkalarını ezip geçmeyi hakkımız olarak görürüz.

Bir psikoloji çalışmasında, ilahiyat öğrencilerine insanlara yardım üzerine bir seminer verilmiş. Dersten hemen sonra yandaki binaya geçmeleri isteniyormuş. Yolda, yerde acı içinde kıvranan bir adamı oynayan bir aktör varmış. Acele etmeleri istenmediğinde öğrenciler bu kişiyle ilgilenmiş, ancak deney zaman baskısı altında tekrarlandığında, diğer binaya geçmek için az zamanı olan öğrencilerin yolda kıvranan adama pek az yardım ettikleri, kimisinin adamı çiğneyerek geçtiği görülmüş. Acele ve telaş, nezaketi anında imha edebilir.

Ani tatmin sosyal hayatımızın en görünür veçhelerinden birisini oluşturuyor. Beklemek istemiyoruz, her şeyi hemencecik istiyor ve sahip olamadığımızda da öfkeleniyoruz, özellikle günümüzün video oyun gençliği, beyinleri aksiyon oyunlarının hızıyla baştan çıktığı için, her şeyi çok çabuk istiyor. Bazıları beni şaşırtıyor: Geçenlerde konuştuğum bir tanesi, hayattaki hedefini yirmili yaşlarının başında lüks bir arabaya sahip olmak şeklinde tarif ediyordu.

Sabırsızlık çağında beklemek sanatını kaybetmiş bulunuyoruz. Dikkatler her zamankinden fazla uçucu; pek çok insan karşısındakinin konuşmasını bitirmesini dahi bekleyemiyor.

Ani tatmin duygusunu geciktirebilen insanların hem ilişkilerinde hem de girişimlerinde daha başarılı olabildikleri biliniyor. Daha esaslı bir ödül için ani tatmini erteleyebilen çocuklar, hem sosyal ilişkilerinde daha başarılı oluyor hem de daha fazla zekâ ve daha az suç oranı gösteriyorlar. Böylece hayatlarının dizginlerini ellerinde tutabiliyorlar.

Sabır, zamanın kaçınılmaz akışıyla korkmadan yüzleşebilmektir. Hayatın günlük rutini içinde ebediyetin parıltılarını hissetmek.

Daha derinlere indiğimizde telaş duygusunun hep ölüm korkusuyla alakalı olduğunu fark ederiz. "Bir yere erken varırsak önce biz yapacağız, en çok biz yapacağız, en çok biz kazanacağız" yanılsaması, "işi bir süre bırakırsam bensiz her şey çöker, ben çok önemli adamım" yanılsaması. Bu yüzden diğer insanları önümüzde engel olarak görebiliriz. Bu acelecilikten vazgeçtiğimizde insanlar bize engel olarak görünmez. Onlara daha nazik davranırız. Dünyada hepimize yetecek kadar zaman olduğunu fark ederiz. Martin Buber, "Nazik olmak için zaman üretmeliyiz" demişti.

Bu çağda aylaklığa, amaçsız etkinliklere, bir kahvede oturup öylesine laflamaya her zamankinden çok muhtacız. Çünkü ancak böylece, insan ilişkisiyle, bir ruhumuz olduğunu fark ederiz. Ve karşımızdakinin de bir ruhu olduğunu hissederiz.

Sabır, varolan zamanın mutlak olmadığını da söyler bize. "Bu da geçer yâ Hu" diyen erenler dertlerin izafi olduğuna, onların içine gömülüp kalmamak gerektiğine işaret ederler. Zaman gebedir. Şer gibi görünenin içinden bir hayır doğabilir. O an için bize dert veren şeyin yarın bize kuvvet vermiş olduğunu fark edebiliriz.

Sabır, beklemeyi bilmektir. Bütün kadim öğretiler, olgunlaşmanın sabretmeyi öğrenmekle gerçekleşebileceğinde hemfikirdir. Çok basit bir edimi, aynı şekilde yıllarca yapmak dahi, insana öğretir. Sabır başkalarının ritimlerine saygı göstermektir. Bir çocuk size onuncu defa aynı şeyi anlatıyorken susup onu dinleyebilmek. Arkadaşınızın heyecanla anlattığı bir şeyi, onun sözünü kesmeden sonuna kadar işitebilmek, insanları ufak hataları yüzünden gözden çıkarmamak. İşte bu yüzden yavaşlamakla sabır duygusunu da içselleştirir ve başka ruhlara saygı duyabilmeyi, daha da önemlisi başka ruhları görebilmeyi öğreniriz.

Çok sevgili bir dostum var, dün gece oturduğu eve yakın bir köyün sakinleriyle birlikte gece yarısı yaban domuzlarını savıyordu. Onu bir gün garsonla, bir gün kaptanla, başka bir gün halkın içinden başka biriyle uzun uzun hoşbeş ederken görebilirsiniz. Kendi ruhunu unutmamış bir adam, başkalarının ruhunu da es geçmiyor. Ruhunu asla geride bırakmadığı için hayatı yavaşlatıyor, kendisini günlük hayatın koşturmacasına kaptırmıyor.

Nezaket, sabrın evladıdır. Sabreden öğrenir. ❖

Varoluş Piramidinin Matematiksel Modellemesi

Matematiksel Aklımız 'Tevhid' Diyor

PROF. DR. NEVZAT TARHAN

1930'lu yıllarda mantık ile matematiğin nikâhı bilgisayarı doğurdu. 21. Yüzyıl başlarında ise inançlar ile matematiğin nikâhı, tevhid inancının zorunluluğunu sonuç verdi.

Bilinç sahibi varlık olarak insan **"Ben kimim, neden varım, nereden geldim, nereye gidiyorum ve niçin?.."** sorularını sorar. Fen bilimleri evrenin nasıl var olduğu ile ilgilenirken, felsefe ve din bilimleri evrenin neden var olduğu ile ilgilenir.

İnsanı diğer canlılardan ayıran, psikolojik bir aygıt olmasıdır. İnsan, doğumundan ölümüne kadar gelişmeye müsaittir. Peki, insanın diğer canlılardan farklı imkân ve kabiliyetleri nelerdir?

İnsanda diğer ruh sahibi canlılardan farklı olarak "bilinç" unsuru vardır. İnsan dışındaki hiçbir canlı bilinç sahibi değildir. Bunu matematiksel piramidin açıklanması örneğinde de göreceğiz.

Bu piramidin adı neden "matematiksel varoluş?"

Çünkü evrende varoluştan önce matematik yani sayısal bilgi vardı. Matematik nedir? Matematik hesaplamadır, bilgidir, projedir, planlamadır. Evrende önce bir matematiksel modelleme (buna varoluşun matematiksel modellemesi de denilebilir) yer almaktaydı. Sonra sistem bunlara bağlı varlık tacına büründü.

Klasik materyalizm kuantumdan önce, maddenin var olduğunu ve bu maddenin diyalektik olarak soyut bilgiyi ortaya çıkardığını söylüyordu. Materyalizme göre; madde ezeli ve ebedidir. Maddenin ezeli ve ebedi olduğuna inandığı için bizim soyut olarak kabul ettiğimiz varlıkları—mesela ruh gibi—maddeye bakarak oluşturulan unsurlar olarak kabul ediyordu. Bu, modernizmin dini haline gelen "diyalektik materyalizm"dir.

Din ne demek? Kutsal, değişmez, demektir. Diyalektik materyalizm de modernizmin kutsal ve değişmezi olmuştur.

Günümüzde kuantum teorisinin senteziyle ilgili hiçbir bilimsel tez yoktur. Bu çalışma ilk bilimsel sentez olacaktır. Varoluşun matematiksel modellemesinde hepsi kuantum evreni üzerinden devam etmiştir. Bu, materyalizmin yanlış olduğunu gösteren bir tezdir.

Materyalizm, kuantum evreninden sonra varoluşu açıklayamaz hale geldi

Neden açıklayamaz hale geldi? Çünkü büyük patlama var ve entropi yasasına göre evren ısı ölümüne doğru gidiyor. Yani evren ezeli ve ebedi değil, madde ezeli ve ebedi değil.

Birinci sırada, fiziğin ve kimyanın açıklamadığı varoluş yer alır. Kuantum bilgisine göre; evrende her şey hem var hem de yoktur ve buna madde de dâhildir. Her varoluş kuantumun içinde yer alır.

İkinci sırada maddesel (cansız) varoluş; fizik ve kimyanın açıkladığı düzenek yer alır.

Üçüncü sırada can sahibi olan, bitkisel (botanik) = biyolojik varoluş vardır. Bunlarda madde ve can var ancak ruh yoktur.

Dördüncü katta, hayvansal varoluş yer alır. Burada ruh sabit, madde değişkendir. Üçüncü ve dördüncü katta, milyonlarca canlı vardır ama bunların ruhsal varoluşları sabittir.

Beşinci katta, beşerî bilimlerin açıklandığı, en üst ve bilinçli varoluş yani insan varoluşu yer alır. İnsanda şuur ve ruhun dışında "ben bilinci/ben aygıtı" vardır ve insanı insan yapan bu bilinçtir. Bu insanın psikolojik aygıtıdır, cihazıdır. Piramidin en üstünde de madde ötesi, deneyüstü varoluş, görünmeyen gerçeklik, metafizik varoluş yer alır.

Günümüzde psikolojide en çok araştırılan kavram, bilinç ve bilincin kuantumla bağlantısıdır

Bütün insanlar temelde aynı yapıdadır, iki ayak iki göz vardır. İnsanda hayvanlardaki maddi çeşitlilik yoktur. Fakat insanda hayvanların tam tersine ruhsal değişkenlik vardır. Hayvanlar maddesel olarak sonsuz çeşitliliktedir. Böcekleri düşünün, ağaçları düşünün, kaç yüz bin çeşit bilemiyoruz, bir milyar çeşide yakın canlı var. Fakat ruhsal yapı hemen hemen bütün hayvansal varlıklarda sabittir. İnsan ise, fiziksel ve madde olarak birbirine çok yakın ama ruhsal olarak çok farklıdır. Çünkü insan ruhsal gelişime açık bir varlıktır.

İnsanı diğer varlıklardan ayıran ben fonksiyonunun, ben bilincinin, farkındalığının olmasıdır. İnsan, maddesel kuantuma bağlı bir evren içinde yaşadığının farkındadır.

Önce bilgi, ilim, plan var

Evrendeki her varlık önce bilgi, ilim olarak var, Allah'ın ilim sıfatı bu. Bundan sonra Allah'ın irade sıfatı devreye giriyor, "Ol" emriyle maddesel varoluş gerçekleşiyor. Maddesel varoluştaki yasalar zinciri: fizik ve kimya. Ondan sonra bitkisel varoluş var, buradaki yasalar zinciri biyoloji bilgisi. Sonra hayvansal varoluş var ve biyoloji bilgisinin dışında ayrıca hayvan davranışı ile ilgili bilgi ve hayvan ruhsallığı ortaya çıkıyor. Hayvandan sonraki insanî varoluşta, bilinçli varlık olarak insanda diğer kategorilerden farklı olarak ben bilinci olan bir varlık ortaya çıkıyor.

İnsan; yemek, içmek, üremenin dışında yüksek fonksiyonlarla ilgilenebilen, ego fonksiyonları olan, çeşitli bilinç sahibi bir varlıktır.

Ben aygıtı = Psikolojik aygıt

Descartes, *"Düşünüyorum, o halde varım"* demişti. Ona göre, insanı diğer canlılardan ayıran unsur düşüncesiydi. "İnsan konuşan ve düşünen bir hayvandır" demiş. Ancak, insanda 5 şekilde düşünce türü vardır, yani diğer canlılardan farklıdır. Bunu da bir başka yazımızda ele alalım. ❖

Saadet Asrında Haksızlıklara Karşı Duran Sivil Hareket:

Hılfu'l-Fudûl

DR. OSMAN EMİNLER

İnsanoğlunun en temel amaçlarının başında yaşadığı evrende huzurlu ve müreffeh bir hayat sürmektir. Onun, bu hedefe ulaşmasını engelleyen en bariz sebeplerden birisi de zaman zaman uğradığı haksızlıklar ve zulümlerdir. Yaşamı çekilmez hale getiren zulmün engellenmesi, yaşanılabilir bir dünyanın tekâmül etmesi için gerek ilahi dinler gerekse beşeri sistemler birçok mücadele vermişlerdir. İnsanı insan yapan fikirler hiçbir zaman yapılan haksızlıkları tasvip etmemiştir.1

Zulüm, tarih boyunca yaşama hakkından, iktisadi adalete kadar çok farklı açılardan insanların karşısına çıkmıştır. İnsanlara ekonomileri ile birlikte egemenlik kurmaya çalışan zümrenin yaptığı haksızlıklar zulmün kapsamına girer. Günümüzde bazı büyük sermaye sahipleri güçlerini insanlara farklı araçlar vasıtası ile zulmederek sürdürürken, ortaya çıkan haksızlıkların karşısında durabilen kolektif bir oluşumun özlemini, bugün toplumun tüm kesimleri hissetmektedir.

Bugün tüm yönleri ile mercek altına almamız gereken zaman dilimi olan Peygamberimizin yaşadığı dönem bu anlamda da bizlere rehberlik etmektedir. Bu bağlamda risalet henüz gelmemişken hayatın gayesini fark eden, zulme uğrayanlara yardım eden, Mekke'de söz ve vicdan sahibi olan kişilerin oluşturduğu bir sivil hareket Hılfu'l-Fudûl'u görmekteyiz.

Hılfu'l-Fudûl, Arapça bir isim tamlamasıdır. Hılf kelimesi insanların birbirlerinden aldıkları yemin anlamında kullanılmaktadır. Hılf, birbirini destekleme, yardımlaşma ve ittifak üzerine yapılan bir sözleşmeyi ifade etmektedir. Fadl ise lügatte, eksik ve noksan olmayan, sebepsiz olarak yapılan iyilik anlamlarında kullanılmaktadır. Çoğulu ise fudûl'dür. Fadl, 'alâ' harf-i cerri ile üstünlük, öncelik, iyilik, lütuf, ihsan, kibare, nezaket anlamlarını kazanır. Bu değerlendirmeleri göz önünde bulundurduğumuzda, Hılfu'l-Fudûl kelime olarak, "Fadl'ların Yemini" (Fadl isminin manasından hareketle 'Erdemlilerin Yemini'), "İyilikler Sözleşmesi" veya "Haklar Sözleşmesi" anlamlarına gelen bir isim tamlaması olarak kullanılmaktadır.2

Bu oluşumun kurulmasındaki asıl amaç, bazı kabileler arasında Haram ay olmasına rağmen yapılan Ficar savaşlarından ötürü kaybolan iktisadi güven ortamının tekrardan tesis edilmesidir. Mekke bilindiği gibi ticaretin önemli bir odak noktasıdır. Bu bağlamda sermayenin güven ortamında canlandığının farkına varan ve yaşanan gelişmelerden ötürü ticaretin yara aldığını düşünenler bu oluşumun kurulmasında öncülük etmişlerdir.

Günümüzdeki sivil toplum kuruluşlarının ideal misyonunu bizlere hatırlatan Hılfu'l-Fudûl'un kuruluşu aşamasında yaşanan olaylardan biri de kaynaklarda şu şekilde yer almaktadır: Mekke'ye ürünlerini satmak için farklı bir bölgeden gelen tüccarın ürünlerinin gasp edilmesi bu oluşumun kurulmasını hızlandırmıştır. Yabancı ve kimsesiz tüccar malının gasp edilmesinden sonra, belirli kişilerden yardım istemesine rağmen karşılık bulamamıştır. Bunun üzerine çaresiz kalan tüccar Mekke'nin gündemine yön veren Kâbe'ye son derece yakın bir yerde bulunan Ebu Kubeys tepesine çıkıp yaşadıklarını şiire yansıtarak duyurmuştur. Bu zulme karşı inisiyatif alan bir grup insan Abdullah b. Cüd'an'ın evinde toplanarak bu oluşumun temelini atmışlardır. Bu ilk toplantının ardından oluşan kolektif hareket, zulme uğrayan tüccarın mağduriyetini gidermek ile birlikte, bölge ticaretinin emniyet bulmasını sağlamıştır.

Yapılan sözleşmenin maddeleri ana hatları ile şu şekildedir:

• İster Mekke halkından olsun, ister Mekke'ye dışarıdan gelenlerden olsun, ister iyi ister kötü olsun, zulme uğrayanın yanında yer alınacaktır.

• Adaleti temin edinceye kadar zalimin karşısında durulacaktır. Mazlumun hakkı zalimden alınıncaya kadar mazlumun yanında olunacaktır. Mazlumla yekvücut olunacaktır.

• Zalimin zulmünü ortadan kaldırmak için sözleşmeye taraf olanlar birlik ve beraberlik içerisinde davranacaklardır.

• Bu birlikteliğin devamlılığı zulmün ortadan kaldırılmasıyla sınırlı olacaktır.

• Deniz süngeri ıslattığı, Hıra ile Sebir dağları yerlerinde kaldığı müddetçe bu yemine sadık kalınacaktır.3

Erdemliler İttifakı olarak isimlendirilen bu oluşuma risalet öncesinde Mekke'nin emin insanı olan Peygamberimiz de dahil olmuştur. Risalet vazifesi verildikten sonra bu sivil hareket ile ilgili: "Abdullah b. Cüd'an'ın evinde bir antlaşmaya tanıklık ettim. Onun yerine bana kızıl tüylü bir deve sürüsü verilmiş olsaydı bu kadar hoşlanmayacaktım. Eğer İslamiyet döneminde de onun gibi bir şeye davet edilsem kabul ederdim"4 buyurarak bu anlaşmanın önemini ifade etmiştir. Her geçen gün etkisini artıran bu teşkilat, Mekke'nin ticari güven ortamına son derece önemli katkılar sağlamıştır. Yeni üye almayan bu güzel teşkilat, zaman içerisinde üyelerinin vefatları ile birlikte etkinliğini yitirmiştir.

Peygamberimizin de hadis-i şerifte teşvik ettiği, bizlere aktif ve iyi insan olmanın sorumluluğunu hatırlattığı bu gibi örnek oluşumların bugün eksikliğini maalesef ciddi manada hissetmekteyiz. Zira, fiyatlardaki tutarsızlıklar, işçi-işveren ilişkileri, çevre bilinci, kamu hakkı başta olmak üzere birçok meselede bazı sıkıntılar ile yüzleşmekteyiz. Bu sıkıntıların bertaraf edilmesi hususunda ticaretin tüm taraflarına, düzenleyici rolü ile devlete ve sivil inisiyatiflere ihtiyacımız olduğu görülmektedir.

Sonuç itibari ile bizler aynı geçmişte olduğu gibi günümüzde de, meşru dairede büyüme yanlısı olan İslam ahlakı ile ekonominin, doğru bir ilişki ile hareket edeceğine inanmaktayız. Bugün hepimize düşen vazife, Müslüman toplumlardaki ekonomik derin uykunun sona ermesine bir nebze de olsa katkı sağlamak olmalıdır. ❖

Kaynaklar: **1-** Sönmez, N. (2014). HILFU'L-FUDÛL TEŞKİLATI. Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, (41), 399-419. **2-** Kemal, G. Ö. Z. (2016). Birlikte yaşama kültürü açısından Hılfu'l-Fudûl. Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 10(10), 111-126. **3-** İbn Sa'd, Tabakâtu'l-Kubrâ, Dâru'l-kutub, Beyrut 1990, s. 103; İbn Hişâm, es-Sîretu'n-Nebeviyye, Beyrut 1992, s. 103; Muhammed Hamidullah, "Hılfu'l-Fudûl", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, c. 18, İstanbul 1998, s. 31-32; Asım Köksal, İslâm Tarihi, Şamil yay., İstanbul 1987, s. 134. **4-** İbn Hişam, 1, 141-142; Ya'kubi, II, 17; İbnü'l Esir, II, 41.

Korunaklı Alan

SELİM GÜNDÜZALP

Küçüklüğümde güneşi portakala benzetirdim. Seher vakitlerinde heyecanla ve grup vakitlerinde hüzünle karışık duygularla o kocaman portakalı seyretmenin farklı bir zevki vardı.

Sonraları fark ettim ki, güneşe yaptığım gibi her şeye de aynı şekilde bakıyorum; ya bir şeylere benzetiyorum, ya kolayıma gelen bir çerçeve çiziyorum ya da kendimce bir anlam veriyorum...

Oysa sonraları anlamıştım ki, güneş benim zannettiğim ya da görmek istediğim gibi değildi. Bu yanılgıyı yine pek çok şeyde yaşadım...

Öyleyiz, kabul edemesek de kuluz ve kusuruz işte.

Her şeyi kendimize göre bir yerlere yerleştirip, kendimize göre belli kalıplara sığdırarak hayatı kendi kalıplarımıza uydurmaya çalışıyoruz. Sürekli rutinler oluşturma gayretindeyiz.

Her gayretimiz ve bakışımız bir şeyleri önemli-önemsiz yapmak, bir şeyleri değerli-değersiz görmek, başka şeyleri öncelikli-ikincil, üçüncül yapmak için...

Peki neyi değiştiriyoruz!.. Yaptığımız iş kumsalda resim yapmak... Sonunda bir dalga geliyor ve ortada hiçbir şey bırakmıyor...

Anlıyoruz ki, o güneş hiçbir zaman portakal olmuyor...

...

Her gün bir taşı düşen ömür binamızı restore etmeye çabalıyoruz. Genç kalmak için onlarca formül, diyet, kür ne varsa denemediğimiz kalmıyor. Fakat fotoğraflarımıza bakıp sorduğumuz soru aynı: Hayat sana ne yaptı böyle!?.

Sahildeyiz... Zaman, dünya, unsurlar, olaylar dalga dalga geliyor üzerimize... Her şey sanki düşmanımız gibi...

Tıpkı Yunus peygamberin yaşadığı o dehşet tablonun aynısını yaşıyoruz.

Yunus peygamber, fırtınaya tutulmuş bir gemiden gece vakti denize atılmıştı; o çaresizlik içinde bir de kocaman bir balık ona hücum edip yutmuştu...

Hiçbir sebepten hiçbir ümit kalmamış bir vaziyette imanının verdiği ferasetle, nur-u tevhid ile sadece bir Zâtın yardım edeceğini bildi ve "her şeyi yaratan," "her şeyin dizgini elinde olan" Allah'a iltica etti...

Sonuçta sığındığı ve yardım istediği, her şeyin sahibi olan Allah (cc), Yunus kulunu sahil-i selamete çıkardı... Duasını da hatırlayalım: "Lâ ilahe illâ ente, subhâneke, inni küntü mine'z-zâlimîn." (Allah'ım, beni bu durumdan ancak sen kurtarabilirsin; başıma gelen bu halin sebebi benim, seni tenzih ederim; yanlış kararlar vererek ben kendime zulmettim, sen kimseye zulmetmezsin.)

...

İnsan için söylenmiş şöyle bir söz var: "Olması gerektiği gibi olmayı reddeden tek varlık insandır."

Aslında yol ayrımının ve her türlü problemin kaynağı da burası: olması gerektiği gibi olmamak.

Yunus peygamber de olması gereken yerde ve halde olmadığı için, yani izinsiz olarak bulunduğu beldeyi terk ettiği için ya da olmaması gereken yerde ve halde olduğu için o dehşetli olayları yaşadı...

...

Her varlığın, her mahlukun bir yaratılış hikmeti var; ona göre de bir görevi ifa ediyor. Etrafımıza baktığımızda, atomundan dünyasına, güneşine, galaksisine kadar, arısından, koyununa, kuşuna kadar, her şey yaratılış amacına uygun yaşıyor, görevi neyse onu yapıyor.

Hiçbir şey başıboş ve vazifesiz değilken, insan başıboş bırakılır mı? Koca kâinat fabrikası insanın yaşaması ve konforu için çalışırken bunların karşılığı nankörlük olur mu?

Evet bizim hem dünya hem ahiret hayatımız için güvenli kılınmış korunaklı alanlarımız var. Buralarda yaşadığımız sürece güvendeyiz. Bu sınırları aşıp şirk, küfür, isyan, itaatsizlik, nankörlük, içinde bulunduğu feci durumun farkında olamama gafleti gibi gerçek belâ alanlarına girmedikçe tehlikede değiliz.

Bizim manevi korunaklı alanımız iman ve itaat, şükür, sabır ve dua... Maddi korunaklı alanımız ise, her işimizi eksiksiz ve sağlam yapmak. Çünkü Allah (cc) işini eksiksiz ve sağlam yapanları, yani muhsinleri sever.

Gereği gibi yapmadığımız her işimizle, korunaklı alanımızı terketmiş ve tehlikelere kapı açmış oluruz. Aklını kullanmayanların başı da dertten kurtulmaz...

...

Bir de şöyle denebilir: Musibet geliyor, iyiler de kötülerle beraber acı çekiyor, cami de meyhane ile beraber yıkılıyor, neden bir ayrım olmuyor?..

Eğer ayrım olsaydı imtihan sırrı bozulurdu. Sadece kötülere zarar dokunsaydı herkes ister istemez itaat etmek zorunda kalırdı. Allah Hakîm'dir, akla kapı açar, insanın iradesini elinden almaz; ister ki insan kendi kararını kendisi versin, isteyen itaat, isteyen isyan etsin... Tıpkı bizim de sınav süresince kimseye dokunmadığımız, kâğıdını istediği gibi doldurmasına izin verdiğimiz gibi...

Ancak bu musibetler her ne kadar şer gibi görünse de, müminler için şer değil, mükâfatın sebebidir. Mümin bir insan belaya sabreder kazanır, nimete şükreder kazanır. Hayat, ancak Allah'a ve Resulüne iman ve itaat edenlerin kazandığı bir yarıştır...❖

Fırtınalar ve Kuşlar

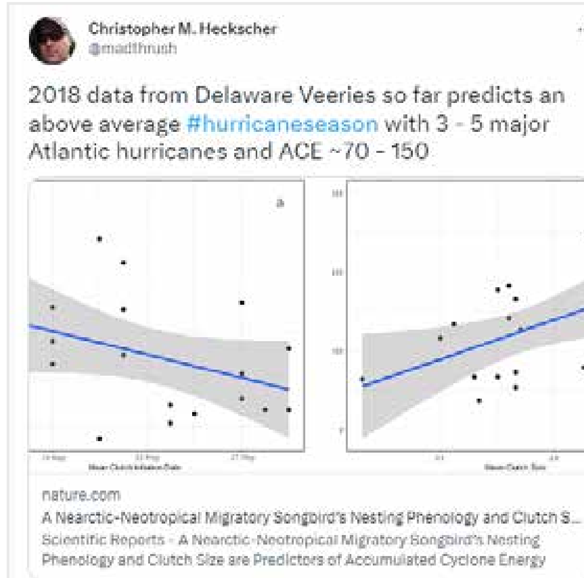
NİHAL BALCI

Ön taraftan arkaya eşya taşıyoruz. Hava güzel… Ne soğuk ne de sıcak. Biz gelip gideduralım, birkaç dakika içinde birden bulutlar sardı gökyüzünü, hava hafif karardı. Tatlı bir yağmur çiselemeye başladı. Çok severim bu havaları… Hani evde elinize bir kitap ve çayınızı alıp camın kenarına oturması güzel olur ya, tam da öyle. Elimizdekileri içeri bırakıp kapının eşiğinde yağmuru seyretmeye başladık. Kapının dışında üst kısmı cam, fırtına kapısı denen ikinci bir kısım var. Fırtına kapısının arkasında laflarken, sol tarafımızdan yaklaşan bir hareket hissedince yüzlerimiz o tarafa döndü. Yavru denebilecek büyüklükte bir hortum hızla üzerimize doğru geliyordu. Hortum bir s çizerek önümüzden geçti ve iki binanın bittiği yerde yola ulaşınca sola dönerek ilerlemeye başladı. Önündeki ilk ağacı, elektrik direğinin kabloları altında kalacak şekilde, komşu evin çatısına düşürdü. Biraz ilerleyip onun yanındaki evin önündeki ağacı da o evin çatısına indirdi ve aynı şey üçüncü evde de tekrarlandıktan sonra yine bir s çizerek gözden kayboldu. Tüm bunlar biz şaşkınlık içerisinde güvenli bir yere geçmeyi akıl bile edemeden 10-15 saniye içinde gerçekleşmişti.

İki tane güya akıllı geçinen insandık. 5 dk içerisinde böyle bir şey olabileceğini tahmin etmeyi bırakın, gördüğümüz an güvenli bir yere kaçmayı da düşünememiştik. Hortum daha büyük çaplı olsa idi, zaten bunu o an düşünebilmemiz de fayda etmezdi.

…

Şiddetli fırtınaların çokça olduğu Amerika'da, haziran ayının başından kasım sonuna kadar olan dönem "kasırga sezonu" olarak adlandırılıyor. Bir kuş bilimcisi olan Christopher Heckscher, 2018 yazının başında kasırgalar ile ilgili ilginç bir tweet atar. (Resim 1: Altta)

Heckscher bir meteorolog değil. Meteorologların hava tahmini için kullandığı süper bilgisayarları da yok. Ne var ki tweet, 2018 fırtına sezonunun ortalamanın üstünde şiddetli geçeceğini, 3 ila 5 arası kasırganın meydana geleceğini haber vermekteydi.

Saygıdeğer bir bilim adamı, kendi alanı olmayan bir konuda, o alanın uzmanlarının söylediklerine zıt bir bilgiyi nasıl elde etmişti?

Heckscher'in tahmininin kaynağı, tweet'den daha önce yayınlamış olduğu bir makaleye[1] dayanıyordu. Dr. Heckscher 20 yılı aşkın süredir bir esmer ardıç kuşu ile saha çalışmaları yapıyordu. Karşısında ise en son model bilgisayarları ve yılların toplanmış verileri ile devamlı kendini yenileyen yapay zeka ile çalışan hava istasyonları vardı. Heckscher'ın tersine bunlar, ortalamanın altında geçecek bir fırtına sezonu tahmin etmişlerdi. Kuşlar bir şey, hava tahmin raporları ise başka bir şey söylüyordu. Haziran ve peşinden gelen 2 ay yaz sakin geçince kimse bu tweeti ciddiye almadı. (Resim 2)

Resim 2: Esmer ardıç kuşu

EYLÜL AYINDA İŞLER DEĞİŞTİ

2018 fırtına sezonunda, kasım sonuna kadar Amerika'da isim verilecek kadar büyük 15 tane fırtına ve 8 büyük hortum meydana geldi. İçlerinde Michael ve Florence Fırtınaları da olan bu afetler 172 kişinin ölümü ile birlikte, 50 milyar $ da maddi zarara neden oldu. Sonuçta kuşlar haklı çıkmıştı. (Resim 3-4)

Üreme dönemlerini kuzey Amerika'da geçiren esmer ardıç kuşları bazen yuvalardaki yumurtalarını kötü hava şartları yüzünden kaybeder ya da avcılara kaptırırlar. Bu durumda, yavruları olana kadar tekrar tekrar yumurtlarlar. Fakat başarılı olsun veya olmasınlar, bir noktada artık yavrulamaya son verirler ve Brezilya'ya doğru, göç için yola koyulurlar. Yumurtlamanın sonlandırılması, yavru olmasa bile, bazı yazlar çok daha erkene alınır. (Resim 5-6)

Resim 3: Michael fırtınası sonrası Florida'da bir sahil

Resim 4: Florence fırtınasının neden olduğu selden sonra nehre dönüşen bir cadde. Solda evlerin posta kutuları ve sağda elektrik direkleri görülüyor.

Heckscher, üreme döneminin vaktinden önce sonlandırılmasını anlayamaz. Neslini devam ettirmek kuşlar için en önemli olaylardan biridir. Bölgenin sıcaklığı ile ilgili olabileceğini düşünerek verileri inceler fakat bir bağlantı göremez.

Daha sonra Heckscher'in aklına tropikal fırtınalar ile kuşlarla ilgili topladığı 20 yıllık verileri karşılaştırmak gelir. Karşısına çıkan

Resim 5: Ardıç kuşunun yaklaşık göç yolu

Resim 6: Ardıç kuşu yuvası.

manzara ilginçtir: O yılki fırtına sezonu ne kadar şiddetli geçmişse, kuşlar üremeyi o kadar erken durdurup yola çıkmışlar, fırtına başlamadan kışı geçirecekleri ülkeye varıp, açık okyanusta şiddetli rüzgâr ve yağmura maruz kalmaktan kurtulmuşlardır.

Ardıç kuşları bu öngörüyü nasıl elde ediyorlar ise, mayısın ortasında ne yapacaklarına karar vermiş oluyorlar. Fırtınaları, hava istasyonları gibi birkaç gün önceden değil, aylar öncesinden, henüz fırtına ile ilgili şehadet âlemine bildiğimiz bir alamet düşmeden seziyorlar.

Atlantik fırtınalarının en çok olduğu zaman, aynı zamanda göçmen kuşların en çok seyahat ettikleri zaman. Hayatta kalıp türlerinin devam edebilmesi için fırtınaların zamanını bilip ona göre hareket etmeleri daha da önem kazanıyor. Dışarıdan bakan bizlere ise doğada hiç ilgisi olmadığını düşündüğümüz canlılar ve olaylar arasında, geri planda ne kadar karmaşık bir ilişkiler örgüsü olduğunu tekrar hatırlatarak bizi hayran bırakıyor.

Aynı konu başka bir araştırmada.[2] bir çeşit deniz kırlangıcı üzerinden ele alınıyor. Göçleri sırasında Borneo ve Sulawesi'den çıkıp Filipinler Denizinde "tayfun yolu" denen bölgeden geçen kırlangıçlar, önce yakalanıp üzerlerine izleme cihazları takıldıktan sonra doğaya salınır. Cihazlardan elde edilen navigasyon bilgilerine göre kuşlar, güzergâhlarından geçen bir tayfundan hemen sonra yola çıkıyorlar. Makalenin yazarlarına göre tayfunu göç için yola çıkmada bir işaret olarak kullanıyorlar. Tayfun ile birlikte okyanus çalkalanıyor ve kuşlar için besin kaynakları yüzeye çıkıyor. Kuşlar da uzun göç yolculuğu sırasında mola vererek bu kaynaklardan faydalanıp göç için enerji elde ediyorlar. Yani zamanı öyle güzel ayarlıyorlar ki, fırtınanın darbesini yemiyorlar ama hemen peşinden gelen nimetlerinden faydalanıyorlar. (Resim 7)

Makale kuşların bu hassas zamanlamayı nasıl başarabildiklerinden bahsetmiyor.

...

Evet kuşlar fırtınalara göre göç yolunda ve zamanında değişiklikler yapıyorlar. Bütün bu sıkıntıyı çekip, ılıman bir iklime geldikten sonra sert hava şartlarından dolayı, birden karar değiştirip, bir seyahate daha çıkanları da var:[3]

Bir grup biyolog altın kanatlı ötleğen kuşlarını incelemek için Tennessee'nin Cumberland dağlarına giderler. Gittikleri bölge, bu altın kanatlı ötleğenlerin göçten sonra yerleştikleri, yuva yapıp kuluçkaya yattıkları yerdir. Araştırmacılar, kışları Güney Amerika'da geçiren ötleğenlerin, göç rotasını çıkarabilmek için kuşları ince bir ağ ile yakalayıp, üzerlerine izleme cihazları takıp, tekrar doğaya salarlar. Ertesi yıl navigasyon cihazları kuzeye geri döndüklerini gösterdiğinde, onlar da Tennessee'ye gelmişlerdi. (Resim 8)

Resim 7: Bir tür deniz kırlangıcı

Araştırmacılar saha çalışması için kuşların bulunduğu yere gittiklerinde ise bir sürprizle karşılaşırlar: Dağlarda ötleğenlerin güzel şarkıları duyulmuyordur. Göç bitip yaşam alanlarına vardıktan 2 gün sonra sırra kadem basmış, birden ortadan kaybolmuşlardır.

GİZEMLİ YOLCULUK

Duruma anlam veremeyen biyologlar otellerine geri döner ve izleme cihazlarından toplanan verileri bir araya getirmeye başlarlar. Gerçekten de ötleğenler Tennessee'yi bırakıp, sadece iki gün dinlendikten sonra, 700-800 km öteye, Amerika'nın en güney sahillerine gitmişler hatta bir tanesi Küba'ya varmıştır.

Bu minicik kuş, Güney Amerika'dan kalkıp, yazı geçireceği yere geldikten iki gün sonra neden böyle bir zahmete girer? Hem aralarında nasıl anlaşır da beraber hareket ederler?..

- Hadi hanım, kalk gidiyoruz.

- Ne! Daha yeni geldik, nereye gidiyoruz?

- (Yan yuvaya) Mehmet abiii, biz 15 dk'ya çıkarız. Hadi siz de geç kalmayın.

...

Araştırmacıların o anda farkında olmadıkları ise 500-600 km öteden şiddetli bir fırtınanın o yöne doğru geliyor olması idi. Hava raporları fırtına için uyarı vermeden günler öncesinde, kuşlar güneye doğru kanat çırpmaya başlamışlardı bile. Yola çıktıklarında atmosfer basıncı, sıcaklık, rüzgâr hızı ile anlaşılan sert hava şartları ile ilgili belirgin bir işaret de yoktu. Onlar bölgeyi terk ettikten sonra gelen fırtına 84 farklı yerde hortumlar oluşturacak ve 35 kişinin ölümüne neden olacaktı. Ve ardından, hava sakinleştikten sonra ötleğenler yaz yaşam alanlarına, 1500 km'lik bir uçuştan sonra, tekrar dönerler.

Altın kanatlı ötleğen yaklaşık 9 gr ağırlığında. Yani demir 1 TL'den biraz daha fazla. Bir yıl boyunca sırtında yarım gr ağırlığındaki izleme cihazını taşımış. Hem de o kadar yol giderek.

Resim 8: Altın kanatlı ötleğen

BU SEVK-İ İLAHİNİN ARKASINDAKİ SEBEP NE OLABİLİR?

Allah (cc), Kuran'da arıya vahyettiğini bildirir. Bu ilahi sevk ile minicik arı uzun yollar gider, vazifesini yapar, kaybolmadan yuvasına gelir. Sevk-i İlahi bazen fıtri bir ilham ile olur. Peygamber Efendimiz (asm) hicret sırasında bir mağarada saklandığında, mağaranın önünde yuva yapan güvercin böyle bir ilham ile bunu yapmış olabilir. İşte göçmen kuşlar da kaderin sevki ile bir program dahilinde hareket ediyorlar.

Bediüzzaman Hz. insan ve hayvanlarda bildiğimiz duyular haricinde "saika" ve "şahika" adında iki farklı duyu tespit ettiğini söyler.[4] Bu iki duyu ile kuş, kader ile belirlenen yere şevkle sevk edilir. Görme duyusu nasıl göz ve beyin gibi bir madde üzerinde, onlarla beraber yaratılmış ise, saika ve şahika için de bedende anten görevi yapacak bir parçanın olması akla uygun.

Altın kanatlı ötleğenleri araştıranlardan biri, kuşların bu ilginç davranışının altındaki sebebin, fırtınaların meydana getirdiği düşük frekanslı ses dalgaları olduğunu düşünüyor. Bu sesler 20 Hertz'in altında olduğu için insan kulağı tarafından algılanamıyor.

Infrasound adı verilen bu ses dalgaları, deniz dalgalarının sahile vurması, volkanların patlaması, deprem gibi olaylarla ortaya çıkıyor, binlerce km yayılabiliyorlar ve pek çok hayvan tarafından duyuldukları biliniyor. Bu yüzden bu kuşlar açısından da doğru bir teori

olabilir. Bu makalenin teoriyi tam ispatladığını söyleyemeyiz fakat oldukça yüksek bir ihtimal. Diğer ihtimaller ile birlikte değerlendirilebilecek bir ihtimal…

Bu düşünceye kuvvet veren 2000'de yayınlanan bir makale[5] yarış güvercinlerinin, Concorde jetlerinin yaydığı infrasonik dalgalar nedeni ile evlerini bulamadıklarını açıklıyor. Güvercinler güneşi bir pusula gibi kullanırlar. Fakat pusulanın haricinde gidecekleri yeri tam bulabilmek için aslında bir haritaya ihtiyaçları vardır. İşte bahsettiğimiz farklı çalışmalar infrasoundun bu haritayı çizmede rolü olabileceğini düşündürüyor.

Kuşların bulut, rüzgâr ve barometrik basınç gibi havadaki değişkenleri gözledikleri ve kendi avantajları için kullanabildikleri de biliniyor.[6]

Hareketlerinde dünyanın elektromanyetik alanını da kullanıyorlar. Magnetik duyunun temelini anlamak için yapılan pek çok araştırma var. Birçok bilim insanına göre kuşların gözünde bulunan kriptokrom adlı protein en önemli adaylardan biri.[7-8-9-10]

Kriptokrom, biyolojik saat ve günlük ritmi ayarlamada da görevi olan ışığa duyarlı bir molekül. Işık kuşun gözünden içeri girdiğinde kriptokromu harekete geçiriyor. Kriptokromdan FAD adlı başka bir moleküle bir elektron aktarılıyor. Bu iki molekül radikal ikili olarak adlandırılan bir takım oluyor ve magnetik alandan etkilenir hale geliyorlar. Bazı kuşların kafasında ise mıknatıs özelliği olan ve manyetik alana duyarlı küçük taşçıklar bulunuyor.[10]

Bunlar çok özet haliyle bazı bilinenler. Daha çok bilinmezler var. Küçük bir kuşun mini minnacık beyninde nasıl bir işlemci var ki, bu kadar faktörü aynı anda değerlendirebiliyor?

…

Şiddetli fırtına durumlarında meteorologlar dikkatlice gelişmeleri inceler ve gerekli görülürse Amerika'da sirenlerle sığınaklara gidilmesi için haber verilir. Fırtına ile bir hortum oluşumu fark edilirse, halkın bu sirenlerle erken uyarılma süresi ortalama 13 dk öncesi. Yani siren çaldıktan sonra yaklaşık 13 dk içinde bir sığınak bulmanız gerekiyor.[11] Eğer mekanizmalar çözülürse, hayvanlardan elde edilen bu bilgilerle hava raporlarının ince ayarı yapılarak, bir felaketten önce insanların güvenliği için daha iyi hazırlıklar, daha doğru zamanlı olarak yapılabilir.

İnsanlar teknoloji gelişimi için ne kadar uğraşıyor. Sonra bir bakıyorsunuz, doğadaki dostlarımız bizden milyonlarca yıl ötede. Canlılar dünyasında görülen bu ve benzeri olaylar için hayret ile "Subhanallah!" diyoruz. Allah'ım nasıl güzel ve mükemmel yaratıyorsun!

Sizi dinleyen biri kalkıp diyor ki: "Bunda şaşıracak bir şey yok. Size kriptokromun, üzerinde geçen indirgenme ve yükseltgenme reaksiyonlarının, infrasoundun detaylarından bahsediyor. Gerçekleşen olayların içinde görev alan moleküllerin isimlerini bilip, mekanizmasını çözünce bütün soruları cevapladığını sanıyor. Bu insanları şöyle birine benzetiyorum: Sevdiğiniz birine yemeğe gidiyorsunuz. Yemek öyle güzel ki, "Çok güzel yapmışsınız, elinize sağlık!" diyorsunuz. O hemen lafa girip: "Eline sağlık diyecek bir durum yok," diyor. "Ben biliyorum tarifini. Şu malzemeler, şu sıra ile, şu işlemden geçmiş," diye anlatıyor.

Bilim, kâinatı okumak için bir araç. Amaç değil. Her sorunun cevabı da değil. Araçları amaç yapmaya başladığımızda kendi putlarımızı inşa etmiş oluruz.

Tekrarlanarak doğrulanan deney sonuçları ve araştırmaların elbette bir saygınlığı ve güvenilirliği var. Fakat bilimin en önemli özelliklerinden biri ise yanlışlanabilir olması. Yani bazı bilinenler, yeni bulunanlar ışığında değişebilir de.

Keşke bu olayların her gün milyonlarca kere olduğunu bir kenara bırakıp, sıradanlık perdesini çıkarıp bakabilsek. Kriptokrom veya herhangi başka bir sebep, kendisi zaten bir mucize ve bir sanat eseri değil mi?

Esmer ardıç kuşlarının 3-4 ay evvelinden bir fırtınanın geleceğini sezip ona göre hareket etmesi gibi bir bilgi karşısında, eminim çok iyi bir niyetle, bir de şu yorum yapılıyor: "Bu harika bir olay. Bilim bunu açıklayamıyor, çünkü onu Allah yaratmış."

Eğer bu fikirde iseniz, yarın öbür gün teknoloji gelişip, bilim ilerleyip mekanizma çözüldüğünde, sebepler boyutunda neler olduğu açıklandığında ne yapacaksınız? Bilimi mi inkar edeceksiniz yoksa inancınızı mı yitireceksiniz? Hem bilimin açıkladığı tonlarca mekanizma ve teori var. Öyleyse bunları, haşa, sebepler mi yarattı diyeceğiz?

Rabbimiz her türlü yaratmayı bilir. Sebepsiz de yaratabilir. Fakat bu hikmet ve imtihan dünyasında sebepleri de yaratır ve sonuçlara bağlar. Sebepler ne kadar bulunursa bulunsun ve ne kadar detaylı, güçlü olursa olsun, kör ve sağır halleriyle aslında sonucu yaratmaktan acizdirler. Onlar sadece sonuçlarla beraber ve bitişik yaratılmışlardır.

Bir de: "Hadi bilim adamları bunu açıklasın bakalım," gibi söylemler var. Bilim insanları kendi alanlarında araştırmalar yapar ve yeni bir bilgi bulabilirlerse yazar ve yayınlarlar. Fakat her şeyi bilmek veya açıklamak gibi bir zorunlulukları yoktur. Bilimde öyle şeyler vardır ki, daha haberimiz bile yoktur. Bazılarını da görürüz ama henüz nasıl olduğunu açıklayamayız. İşte göçmen kuşların bazı halleri de böyle… Zaman tüm bunların en iyi tefsircisi olacaktır. ❖

(Bu yazının kaynaklarına zaferdergisi.com'daki sayfasından ulaşabilirsiniz.)

Bediüzzaman'dan Musibetzedelere Teselliler

Geçici, dünyevî musibetlerin sonları ekseriyetle ferahlı ve hayırlı oluyor.

•••

Maddî musibetleri büyük gördükçe büyür, küçük gördükçe küçülür.

•••

Her zamanın bir hükmü var. Şu gaflet zamanında musibet şeklini değiştirmiş. Bazı zamanda ve bazı eşhasta belâ, belâ değil, belki bir lütf-u İlâhîdir.

•••

Musibetzede olan bir adam, Evvel ve Âhir Allah'ın merhametine iltica etmekle müteselli olur.

•••

Merak, musibeti ikileştirir, maddî musibeti kalbde de yerleştirmek için bir kök olur. Hem kadere karşı bir nevi itiraz ve tenkidi ve rahmete karşı bir nevi ithamı işmam eder.

•••

Sizin dünyaca bazı müşkülâtınız, senin hesabına beni bir parça müteessir etti. Fakat madem dünya bâki değil ve musibetlerinde bir nevi hayır vardır; senin bedeline "Yahu bu da geçer" kalbime geldi.

•••

Cenâb-ı Hak bir abdini severse, dünyayı ona küstürür, çirkin gösterir.

İnşaallah sen de o sevgililerin sınıfındansın.

•••

Fırtına, zelzele, veba gibi hâdiselerin perdeleri altında gizlenen pek çok manevî çiçeklerin inkişafı vardır. Tohumlar gibi neşv ü nemasız kalan birçok istidad çekirdekleri, zahirî çirkin görünen hâdiseler yüzünden sümbüllenip güzelleşir. Güya umum inkılablar ve küllî tahavvüller, birer manevî yağmurdur. Fakat insan, hem zahirperest, hem hodgâm olduğundan zahire bakıp çirkinlikle hükmeder. Hodgâmlık cihetiyle yalnız kendine bakan netice ile muhakeme ederek şer olduğuna hükmeder. Halbuki eşyanın insana ait gayesi bir ise, Sânii'nin esmasına ait binlerdir. ❖

Hayalin İçinden Öyküler

Piyango Bileti

HÜSEYİN BURAK UÇAR

"İnsanlar uykudadır. Ölünce uyanırlar."
(Hadis-i Şerif)

Genç adam gördüğü rüyanın etkisi ile zihni karışık bir halde uyandı. Odanın karanlığına bakılırsa henüz gece olmalı diye düşündü. Kısa bir süre nerede olduğunu hatırlayamadı. Yatağın yan tarafını eliyle yokladı. Yalnızdı. Eşinin yanında olmamasına şaşırdı. Kim olduğu konusunda anlık bir tereddüt yaşadı. Sonra yavaş yavaş geldi kendisine. Evinde ve odasındaydı. Her şey normal seyrindeydi aslında. Oda da kendisinden başka kimse olmaması da gayet doğaldı. Kiracısı oldukları, iki oda bir salondan müteşekkil bu küçük evin diğer odası yaşlı ve şeker hastası olan annesine aitti. Kendisini on yıl sonrasında, evli barklı, çoluklu çocuklu ve zengin biri olarak görmüştü rüyasında ve her şey çok gerçek gibiydi.

Oysa şu an yirmili yaşların sonundaydı ve halen bekardı. Babasının geçen yıl vefat etmiş olmasından dolayı, evde sadece iki kişiydiler. Üç kişi olmak için gösterdiği çabalar hep sonuçsuz kalmıştı. Çünkü gelin adayları annesinin durumunu hep bir engel olarak öne sürmüşler ve üçüncü kişi olmayı kabul etmemişlerdi. Kız kardeşi bile eşinden ayrılmış ve küçük çocuğu ile kalıyor olmasına rağmen annesi ile yaşamayı kabul etmemişti. Bu yüzden gelin adaylarının bu tutumuna kızamıyordu bile.

Bu gün iş yerindeki arkadaşlarının da ısrarı ile aldığı yılbaşı biletine iyi bir ikramiye çıkarsa bu gidişatı tersine çevirebilirdi belki... Kendisi her ne kadar aza kanaat eden biri olsa da, çevresindeki herkes aynı fikirdeydi, parasız saadet olmazdı. Aslında annesinin öğütleri aklına gelmiş ve bu piyango biletinden rahatsız bile olmuştu.

Çünkü annesinin zayıf düşmüş bedenine karşı çok güçlü bir kalbi vardı. Bu kalp ile ona ettiği duaların, verdiği öğütlerin çok kıymetli olduğunu düşünüyor, bazen onu kıskıvrak yakalayan isyankâr duyguların tuzağına düşmekten bu sayede kurtulduğuna inanıyordu. İşe uğurlarken, "Haram kalbi karartır yavrum, bulaştığı her şeye zarar verir. Kazancına da lokmana da haram bulaştırma." diye nasihat etmeyi de ihmal etmezdi.

Birden gecenin bu vaktinde ona bunları düşündüren rüyasını hatırladı. Ne kadar da gerçek gibiydi gördükleri. Üstelik çok ayrıntılı hatırlıyordu. Rüyasında kendisini on yıl sonrasında, evli ve iki çocuk sahibi birisi olarak görmüştü. Çocuklardan biri ile ilgili bir sıkıntı vardı fakat orasını net hatırlayamıyordu. Şu an küçük çaplı bir muhasebe bürosunda düşük bir maaşla çalışmasına rağmen rüyasında büyük bir muhasebe bürosunun sahibiydi. Çoğu varlıklı mükelleflerden oluşan bir portföye sahipti. Müşterilerini ödemeleri gereken birçok vergiden kurtarması ile ünlenmişti. Çok çalışanı vardı ve iyi kazanıyordu. Kılık kıyafeti ve saç şekli şu anki halinden oldukça farklıydı. Çok daha bakımlı ve iyi bir görünüme sahipti.

Eşi de zengin bir ailenin kızıydı. Kayınpederinin, onlara hediye ettiği bahçeli ve havuzlu, müstakil bir villada ikamet ediyorlardı. Annesi, kız kardeşi ile birlikte yaşıyor ve pek görüşemeseler de onların tüm masraflarını karşılıyordu.

Her ne kadar bir yılbaşı piyango biletine çıkan teselli ikramiyesini sermaye yapmış olsa da, sıkı bir mücadele vererek tüm engelleri aşmış ve bulunduğu konuma dişiyle, tırnağıyla kazıyarak gelmişti. Bu zenginliği ve konforu fazlası ile hak ettiğini düşünüyordu. O gün eşinin doğum günüydü. Eve çiçek göndermeyi ihmal etmemişti ve onun çok istediğini bildiği için şubat tatilinde Paris'te bir haftalık tatil programı yapmıştı. Bu akşam yemeğine rezervasyon yaptırdığı ünlü restoranda açıklayacaktı bu sürprizini. Hem eşinin son dönemde iyice bozulan psikolojisini biraz olsun rahatlatmak, hem de yaklaşık iki yıldır yaşadığı ve bir türlü sonlandıramadığı yasak ilişkisinin vicdanında oluşturduğu hasarı hafifletmek istiyordu...

...

Bu düşünceler sırasında uyanmıştı genç adam. Saate baktı. Vakit henüz gece yarısıydı. Uyumalıydı. Yoğun bir iş günü onu bekliyordu.

Ertesi gün yolunun üzerindeki lüks ev eşyaları satan bir mağazaya girerken uzaktan gördü o adamı. Benzettiğini düşünerek daha bir yakından görmek için girdi içeriye. Bir yandan da kendisini gizlemeye çalıştı. İnanmakta güçlük çekiyordu. Etrafa bir göz gezdirdi. Bir rüyada olup olmadığını anlamaya çalışıyordu. Yeni yılın gelişini haber vermek için yapılan süslemeler, bir renk ve ışık gösterisine dönüşmüş ve amacına ulaşmıştı, mağaza çok kalabalıktı. Oysa genç adamın ne yılın sonu ile ne de yılın başı gibi bir derdi vardı... Onun için sadece muhasebe anlamında bir anlamı vardı bunların. Üstelik her yıl daha da artan bir şekilcilikle adeta bir Noel kutlamasına dönüşmesinden rahatsız bile oluyordu.

Biraz daha yakınlaşınca artık emin oldu. Bu gördüğü kişi, onun rüyasında gördüğü on yıl sonraki hali idi. Çam ağaçlarının olduğu bölüme doğru gittiğini fark edince onu takip etti. Kıyafeti, saç şekli ve kirli sakalı ile aynı rüyasındaki hali ile oradaydı. Kendisinin şu anki hali ile orada olduğu ne kadar gerçek ise rüyasındaki halinin de orada olduğu o kadar gerçekti. Sakalının çıkmayan bölümleri dahil, yüzü, boyu posu onunla aynıydı. Çocukluğunda yaşadığı bir olayın, alnında bıraktığı o belirgin yara izi onda da vardı. Tam anlamı ile onun bire bir aynısıydı...

Işıltılı renklerle süslenmiş çam ağaçlarının yanında adamı bekleyen, şık giyimli, güzel bir bayan ile çok samimi bir şekilde sarıldılar. Fakat bu kadın onun eşi değildi. Rüyasında sadece vicdanına verdiği rahatsızlık kadarı ile tanıdığı fakat görmediği sevgilisi olmalıydı. İçerisi sıcak olmasına rağmen yeşil kabanının yakalarını kaldırdı, annesinin ona ördüğü atkıyı ağız kısmını da örtecek şekilde doladı.

Adamın yanına daha da yaklaştı. Sorduğu çam ağacının, süsleriyle birlikte fiyatı onun bir aylık kirasıydı. Adam, ağacın arkasında yer alan duvardaki büyük aynaya bakarak bir yandan elleriyle saçlarını düzeltiyor bir yandan ağacın biraz daha süslenmesi için talimatlar veriyordu. Sol elinin başparmağındaki tırnağının ortadan kesik hali genç adamı şaşırtmaya devam etti.

Genç adam farkında olmadan ona çok yaklaşmıştı. O da aynada saçlarını düzeltirken genç adamı, asıl kendisini kamufle edeceğini sandığı kıyafetinden tanıdı ve büyük bir şaşkınlık içerisinde ona döndü. Kekeleyerek, "Bu,

bu nasıl olabilir?" diye bağırdı.

Yakınındaki herkes şaşkınlık içinde bu sese doğru yöneldiler.

Sevgilisi adamın bağırmasına ve sorduğu soruya bir anlam veremese de onu sakinleştirmeye çalışarak seslendi:

"Hayatım iyi misin? Yüzün bembeyaz oldu. Lütfen şuraya bir otur. Tansiyonun yükselmiş olmalı."

Genç adam ve on yıl sonraki hali tek kelime edemeden kısa bir süre birbirlerine baktılar.

Görevlinin getirdiği sandalyeye oturan ve sevgilisinin yardımı ile biraz sakinleşen adam şaşkın bir halde ve eli ile işaret ederek:

"Böyle bir şey nasıl olur?" dedi. Bu yeşil kabanlı adam, kılığıyla kıyafeti ile sana anlattığım rüyadaki halimin aynısı. Hani dün gece gördüğüm ve uyandıktan sonra sabaha kadar uyuyamadığım, kendimi bu on yılı hiç yaşamamış, hiç evlenmemiş ve o yoksul zamanlarımda gördüğüm rüya vardı ya. İşte o rüyadaki halimdi o..."

Kadın şaşkın bir halde etrafına bakındı. Ne o, ne de bir başkası o sırada, o mağazada yeşil kabanlı bir adam görmemişlerdi.

Sevgilisi böyle bir olaya daha önce de tanık olmuştu. Geçen yıl yazlığa giderken bir anlık dikkatsizlikle yaptığı kazada, küçük oğlunun tekerlekli sandalyeye mahkum kalmasından sonra görmeye başladığı halüsinasyonlardan biri olmalıydı bu. Kendisine tıpatıp benzeyen yeşil kabanlı bir adamın onu takip ettiği hissini yaşıyordu bazen. Üstelik dün gece olduğu gibi, rüyalarında da sık sık, annesi ile birlikte yaşadıkları o zamanlarda görüyordu kendisini. ❖

Depremin Hissettirdiklerini Hissedebildiniz mi?

ESER ÖLÇER
PSİKOTERAPİST

Nisyan. İnsanın en çok yaptığı şey. Âdem'den (as) bize kalan bir miras. "Andolsun daha önce Âdem'den ahit almıştık da O, bunu unutuverdi." (Taha-115) Mesele unutmamak değil. Zira insan nisyan kökünden türetilmiştir. Mayasında unutuş vardır. Asıl önemli olan şey unutuşta oluşumuzu unutmamak.

...

Unuttuk. Sonsuz aciz oluşumuzu unuttuk. Sonsuz fakir oluşumuzu unuttuk. Sonsuz nakıs oluşumuzu unuttuk. "Malım, mülküm, arabam, evim, arsam, param, kariyerim, uzmanlığım" ve benzerlerini derken kendimize, bunun "benim malım, benim mülküm, benim evim, benim arabam, benim param, benim kariyerim, benim uzmanlığım" ve benzeri anlamlara gelişini unuttuk. Oysa O (cc) "Lehu'l-Mülk"dü. Yani mülk umumen O'nundu. Unuttuk.

O'nu unutmanın yoğunluğu artarsa bunun dünyevi cezası insanın nefsini unutmasıdır. Nefsini unutan nefsine yönelmeyi de unutur. Unuttuğunu da unutur. Nefsine yönelmeyi unutan nefsini terbiye etmeyi de unutur. Unutuşlar zinciri imtihanı kazanma ihtimalini zedeler. En büyük ceza (karşılık) da budur.

...

Depremle sarsıldık. Altı Şubat sabahı sarsıldık. Öyle bir sarsıldık ki sarsıcı duygular sardı dört yanımızı. Korktuk, çaresiz hissettik, elimiz yetişmedi hiçbir şeye. Sözümüz geçmedi hiçbir eşyaya.

Şimdi hatırlama ve fark etme vakti. Depremin dediklerine, bize gösterdiklerine kulak kesilme vakti. Şimdi şapkayı önümüze koyup düşünme vakti.

...

Deprem pek çok şeyi fark ettirdi. İnsandan her şey olabileceğini fark ettirdi en çok. Canını dişine takanı da keyfine bakanı da, yalan dolan konuşanı da talan yapanı da, siyasi çıkar peşinde koşanı da gecesini gündüzüne katanı da gösterip fark ettirdi bize.

Gösterdikçe gösterdi deprem; satın aldığı evi yıkılanları da gösterdi, yapıp sattığı evi yıkılanı da, yaptığı ev yıkılınca kaçmaya çalışanı da. Kaçmaya çalışan kaçtığı yerin de O'nun oluşunu unutmuştu zira. Unutmasa ne kaçardı, ne de yıkılacak ev yapardı. Ne kadar da boş yaşadığımızı gösterdi bize; bir sıkımlık canımız olduğunu, ne kadar da dünya hayatına daldığımızı gösterdi bize.

...

Konuştukça konuştu deprem bizimle. Hayatın tadı da tuzu da eksik dedi bize. Dünya eksik bir yer dedi. Sonsuz bir aciziktesiniz, fakirsiniz, nakıssınız dedi durdu bize. Eliniz kolunuz bağlı dedi.

Şükür ki eli kolu bağlı olmayan, sonsuz güç sahibi bir Yaratıcı'mız var. Her musibet ve bela yaklaşma aracıdır Mülkün Asıl Sahibi'ne. Kabule karin olsun duamız öyleyse:

Yâ Rabb. Kaldırmakta zorluk çekeceğimiz imtihanlardan Sana sığınırız. Sana inanan kullarını belaların en çetiniyle imtihan etme. Şairin dediği gibi yaşamayı nasip et bize:

"Burası dünya
Ne çok kıymetlendirdik
Oysa bir tarla idi
Ekip biçip gidecektik...❖

Bir Güzel Örneklik Esintisi:

Güven

AYTEN YADİGÂR

Var edildiği andan itibaren halden hale geçirilip insan suretini aldığı anne rahmi, insan için son derece güvenli bir mekândır.

Ancak her türlü endişe ve kaygıdan azade bir şekilde hayatını sürdürdüğü bu ortamdan vakti gelince ayrılmak kaderidir.

Tanımadığı, bilmediği yabancısı olduğu bu dünyaya kendisini neyin beklediğini bilmeden geliverir herkes gibi.

İlgi ve bakıma muhtaç olarak dünyayı teşrif eden insan yavrusu, bu muhtaçlığının bir ifadesi olarak ağlayabilmektedir sadece.

Bereket onun ağlamalarına kulak verecek, ihtiyaçlarını giderecek birileri vardır. Allah'ın kalplerine koyduğu sevgi ve sorumluluk duygusuyla seve isteye küçük emanete sahip çıkan anne babalar...

İhtiyaç duyduğunda ağlamalarına karşılık verildiğini, kendisiyle ilgilenildiğini gören ve rahatlayan bebek, böylece dünyanın öyle zannettiği gibi güvensiz bir yer olmadığını anlamaya başlar. İhtiyaçlarına cevap verilmesi, sevildiğinin ve değerli olduğunun ifadesidir onun için.

İç içe geçmiş iki boyutlu bir inşa süreci söz konusudur. Bebek fiziki olarak büyür gelişir, iç dünyasında da güven duygusu yeşerir, boy verir.

...

Gözlerinin önünde günden güne serpilen çocuklarının aynı zamanda ilmek ilmek güven duygusunu inşa eden ebeveyn, evlatlarının hayat yolunda kat ettikleri her mesafeyi büyük bir sevinç vesilesi olarak görürler.

Okul çağına gelmeleri mesela bütün aile için yeni ve heyecanlı bir başlangıç demektir.

Okul hayatıyla birlikte çocuğun dünyasına yeni kahramanlar dâhil olurlar.

Bilmediklerini öğretecek, bilgisi, sevgisi, ilgisi ile onu besleyecek, sahip olduğu yetenekleri keşfedip hayata geçirmesi için onu cesaretlendirip destekleyecek öğretmenleri...

"Yüreğinden yakalayamadığı öğrencisinin ellerinden kayıp gideceğini" bilen, bu yüzden de yürek inşasını gaye edinmiş öğretmenleri...

Onlar öğrenci-öğretmen muhataplığının aynı zamanda insan-insan ilişkisi demek olduğunu bilirler.

Okul çatısı altında görev ve sorumluluklar dahilinde kurulan formal ilişki bilgi boyutunda yeni öğrenmeler için zemin oluşturur. Bunun ötesine geçildiğinde de insani boyutta bir gelişme ve derinleşme imkanı sunar.

Aklına ve yüreğine hitap edilen genç, kendi olma yolunda emin adımlarla ilerler. İyi yetişmiş biri olarak toplumdaki yerini alır.

...

Okula başlamadan önce, çocukların aileleri tarafından sevgiyle ve sorumluluk duygusuyla büyütülmüş olması da çok önemli... Böyle çocukların fark edilmelerini sağlayan güven veren bir duruşları vardır... Ufak tefek narin yapılı olsalar bile bu böyledir... Güçlü olmanın fizikle değil kişilikle ilgili bir özellik olduğunu anlatırlar tutum ve davranışlarıyla...

Zaten davranışlar değil midir kelimelerden daha yüksek sesle konuşan? Kâl ile anlatmaktan çok hâl ile anlatmak değil midir daha etkili olan?

Kişinin muhatabı ile göz teması kurması, tane tane konuşması, başkalarının birbirini dinlemekten çok sesini yükselterek kendini dinletmeye çalıştığı ortamlarda bile, makul bir ses tonunu muhafaza ederek düşüncelerini ifade etmesi, güven duygusunun gelişmişliği ile alakalı bir husus nitekim.

...

Öğrencilik hayatında sorumluluklarını bihakkın yerine getirip bunun neticesinde gelen başarıyı tatmanın, kendine güven duygusunun gelişimine olumlu katkıda bulunduğu biliniyor.

Çevresindeki insanlarda kendilerine emanet edilen bir şeyin emin ellerde olduğuna dair bir intiba bırakılması da, kişiye güven duyulmasını sağlayan önemli bir özellik.

Günümüzde insanların önce güvenini kazanıp sonradan büyük hayal kırıklıklarına sebep olanlara da rastlıyoruz ne yazık ki. Yaşanan her hayal kırıklığının yürekleri birbirinden soğuttuğu, insanların arasını açtığı düşünülürse, bu tür olumsuz örneklerin toplumsal barış ve kardeşlik atmosferine ne kadar zarar verdiği anlaşılacaktır. Bu yüzden iyi örnekleri yaşatmaya ve çoğaltmaya belki her zamankinden daha fazla ihtiyacımız var.

...

"Ol mahiler ki derya içredir deryayı bilmezler" misali sahip olduğumuz değerlerin farkında olmamak ya da kıymetlerini bilmemek gibi bir hastalıktan mustaribiz.

Oysa Kur'an bize sunulan "güzel bir örneklik"ten bahseder.

İman edenler, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar için kendisinde "güzel bir örneklik" bulunan Son Peygamber Hz. Muhammed Mustafa (sav).

O'nun peygamberlik vazifesini yüklenmeden önce "El-Emin" sıfatıyla anılmasından payımıza önemli dersler düşüyor.

"Muhammed'ül-Emin" yani "Güvenilir Muhammed"... Mekke halkının ihtilafa düştüklerinde hakemliğine başvurup verdiği karara uyacak kadar kendisine güvendiği genç... Yurdu Mekke'den çıkarılıp Medine'ye hicret ettiğinde dahi kendisinde başkalarının emanetleri bulunan kutlu muhacir...

"Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim" diyen Peygamber Efendimizin güzel örnekliğinden nasiplenme çabası ne kutlu bir çabadır. Güven duygusu ve en önemlisi güvenilir olmak güzel ahlakın önemli cüzlerinden biri.

İşte güven duygusu gelişmiş, kendine güvenen, başkalarına güven telkin eden ve bu güveni boş çıkarmayan gençleri görmek, o "güzel örnek"ten çağımıza taşınan bir esintiyi hissetmek demek. Böyle gençlerin varlığı ve ortaya koydukları örneklik, geleceğin huzur, barış ve güven toplumuna katkıda bulunma çabasında olan eğitimcileri ümitvar kılmakta vesselam. ❖

Yoklama

GAMZE KOÇ

Yolda yürürken düşürmüş.

- Kimseler görmedi mi, dedim.

- Görmez olur mu, görmüştür muhakkak ama herkesin kendi telaşı varken benle kim ilgilensin, dedi. Haklı. "Gel birlikte arayalım." diyecek oldum, sözümü yuttum. Tanımam etmem, sonra bir şey falan olur, neme lazım. Ya ben de ona yardım edeyim, arayayım derken elimdekilerden olursam. Ne lüzumu var, durup dururken iş almayayım başıma, diye iyiliği düşünmemle vazgeçmem bir oldu. E hiç değilse ben karşılayayım zarar ziyanını desem o da olacak iş değil, asla altından kalkamam böyle bir şeyin. Yolun orta yerinde kalakaldık mı iki toy delikanlı. Yola onu hiç görmemiş, hiç rastlamamış gibi devam etmek istesem onu da yapamam, kalsam da bir faydam dokunmuyor. Öylece susarak neyi beklediğimizi bile unutarak ikimiz de yere bakmaya başladık. Hatta ben bir ara onun kendi kendine mırıldandığını bile duydum. O kadar dalmışım ki durağa —tam da arkamıza—yaşlı bir amcanın geldiğini bile görmemişim.

- Kaybı olan hanginiz? diye tebessüm eden biri omzuma dokunmasa kim bilir daha ne kadar uzun süre orada kara kara düşünüyor olacaktım! Önce irkildim, sonra az evvel tanıştığım yabancının tek başına omuzladığım derdini bölüşecek başka biri bulduğumu sandığımdan mıdır nedir, bir rahatlama geldi, anlık da olsa gevşedim. Durakta artık üç kişiydik. Bir asır gibi gelen ama beklediğimiz otobüs bir türlü gelmeyen durakta biri yaşlı ikisi genç üç erkek...

Kenara çekildim önce, sonra sırtı bana dönük, ufuklara dalmış gitmiş olanı gösterdim başımla. Meseleyi kendimden bir anda uzaklaştırmak ister gibi bir tavır takınmış olmamı garipsedim ama bu hâl hemen geçti. Gerçekten kazançlı sayılabilir miyim diye sormak geçti içimden. Kaybı olan ben değilim o, hasta olan ben değilim o hasta, suçlu olan ben değilim o suçlu, der gibi yaptım çocukça. Amca, işaret ettiğim yöne doğru attı yavaşça adımlarını ve kendinden haberdar etmeyi usulca seslenerek tercih etti:

- Yolda düşürdüğün ruhunsa senin bu telaşın da yetmez, bu yaşına bir ömür telaşı daha kat delikanlı!

Ben artık kendime sorduğum sorunun cevabını vermeye uğraşmaktan geçtim, önce dinlemeye sonra bir film izler gibi onları izlemeye koyuldum. Konuşmaya başladılar bir baba oğul gibi. Bense misafir oyuncu gibi tek bölüm görünüp gitmiş ya da getir götür işlerini yapan bakkal çırağı gibi vazifesini yapıp kenara çekilmiş gibi kaldım orada. Sanki her şeyin yaşanıp aydınlığa kavuşması için bir figürandım ve artık işim bitmişti. Kızdım. Otobüsü uzaktan görünce hepten çattım kaşlarımı. Bir de peşine düşüp düşürdüğü ruhunu onunla aramaya koyulacaktım. İyi ki de gitmemişim diye verdiğim kararda ne kadar haklı olduğunu düşündüm.

Deminki kasvetli hâlden eser yoktu ortada. Otobüsü uzaktan görünce onlar da toparlandı ve durağa doğru yaklaşıp yanıma kadar geldiler. Sanki saatlerce konuşulacak kadar konuyu, bir çuvalın içine teperek ağzını düğümlemişlerdi. Dünyayı kurtarmış gibiydiler. Yüzlerinde güneş açmışçasına aydınlanmıştı ortalık. Meseleyi çözdüklerini yüzlerinden anlamıştım. Zar zor gülümsedim her ikisine de. Ne kadar sitem etsem de kulak misafiri olmadan edemedim. Yaşlı adamın tarihi sorduğunu duydum bir ara. O da cevap verdi. Ne kolay soru dedim içimden; günlerden salı, aylardan mart olmuş, yani bunu ben de bilirdim dedim. Adam gülümseyen bir sesle "Ramazan" dedi. Günlerden salı olmasına salı da aylardan "Ramazan". Ramazan'da ziyanda olmaz insan. Yoldayken düşürdüğün ruhunu bulmanın, bulup sandığına geri koymanın en güzel vaktidir, diye cevap verdi.

Gideceğimiz muhit aynı olmayınca otobüse bir tek ben bindim. İstemeye istemeye onları durakta öylece bıraktım. Önce nereye gideceğimi, nerede ineceğimi unuttum. Sonra üstümü başımı yokladım, neyim var neyim yok diye tek tek saymaya kalktım. Ruhum yerinde miymiş, aylardan neymiş, kim ziyanda, aslında kimin kaybı çokmuş, 'yol'da anladım. ❖

Hayat Öyküsü

Süt İstersen...

YÜKSEL KARAHAN

Bir çiftçi, oğlu ile birlikte çalışırken, "Sana çok önemli bir hayat prensibi vereceğim evlat" demiş ve çalışmaya devam etmişler.

Aradan günler geçmesine rağmen adam bahsettiği hayat dersini anlatmamış.

Bir gün yine çalışırlarken çocuğu babasına sormuş: "Bana bana bir şey söyleyecektin ama hâlâ söylemedin..."

Çiftçi "Evet oğlum gel anlatayım" diyerek ineği işaret etmiş ve demiş ki: "Evladım sakın bunu unutma: İnek süt vermez!.."

Çocuk şaşkınlık içinde, "Sen ne diyorsun baba!" demiş.

Çiftçi, "Evet doğru duydun evladım" demiş, "İnek süt vermez."

Ve eklemiş: "Süt için, ineği getirip bağlaman, taburene oturman, kovayı altına koyup sütü sağman gerekir. Yani sütü inek vermez, sen alırsın. İnekten süt vermesini beklersen hiçbir şeyin olmaz; sen alırsan sütün olur."

Duyduğu bu cümlelerle ikinci defa şaşıran çocuğuna, "Evet çocuğum," demiş, "Hayatta bir şey elde etmek istiyorsan senin alman, senin yapman gerekir... İşte diyeceğim hayat prensibi bu idi." ❖

Hayal ve Zihin Üzerine

Görsellik Çağında Görselliğe İsyan

FATİH BAHADIR KAYA

Görsellerin hükmettiği çağda yaşıyoruz; bu durum artık genel geçer gerçeklerden oldu. Görsellerin, ister dijital ister hakiki dünyada olsun, zihin ve hayallerimizin üzerine etkisi birçok araştırmaya konu olduğu gibi, insanın kendisi hadsen, kendi içine baktığında ve dahi otomatikleşmiş günlük rutinlerini tahkik ettiğinde bunun farkına varır. Her altı saniyede bir defa telefonuna, oraya gelen mesajlara, imgelere veya paylaşımlara bakmak, onlara reaksiyon göstermek zorunda hisseden birey, nasıl olur da kendi zihin ve hayal dünyasını avuç içine sığan bir dünyaya hapseder!

Görsellerin etkisini varalım buradan anlayalım; görseller, insanın görme yetisi üzerinden doğru hayaline ve dahi zihin dünyasına etki eder. Bireyin hayaline gördüklerinin etki ettiğini biliyoruz bilmesine, ama bu görsellerin bizi etkilediğini kabullenmiyorsak, o zaman işte hayal ve zihin dünyamız, dışarıdan gelen olgu, duyu ve verilere karşı korunaksız ve filtresiz kalır. Bu nedenle, görsellerin hükmettiği, bunların da evvel hayalin manalara suret giydirmesine etki ettiğini göz önünde bulundurmalıyız.

İster kalpten, ister akıldan çıkıyor olsun manalar; yani ister manaları kalbin hissiyatı, isterse anlamları aklın delil arayışları doğuruyor olsun, bu ikisinin arasındaki konumuyla kendisine dışarıdan hücum eden görsellerin etkisini kıramadığı müddetçe, hayal duygusu bu etkinin altında kalbî ve aklî manalara resim ve suret giydirir. Başkası da beklenemez.

Cep telefonlarında görsel, bilgisayar başında görsel, otobüsle işe, eve, okula vs. giderken görsellerin seline kapılan hayal, kendisini birey olarak diğer insanlardan ayrıştıran manalarının derinliklerine ve inceliklerine inemeden, bu manaların ilk ortaya çıkmaya başladıklarında onlara günlük rutininde alışık olduğu suretleri, görünümleri yamar. Bir tarafı buraya bakıyor olmalıdır ki, çağımız bağımlılıklarından birisi olarak dijital bağımlılık diye yeni bir tiryakilik türü ortaya çıkmıştır.

Bu fenomene dikkat etmemizde fayda var, çünkü gelecek nesillere zarar vermezden evvel, ki onlar zaten görselliğin veya görsel çağın çocukları, biz yetişkinler üzerine bıraktığı uzun vadeli etkileri, yadsınamayacak kadar açık. Bu açıklığı inkar etmek, ben öyle değilim demek, sadece bu görsellerin kendisini ne kadar kuşattığını gösterir. Zira, Foucault'un vurguladığı gibi, güç (power) kendisini yapılar ve günlük eylem rutinleri arasında gizlemeyi başardıkça güçtür, ve etkiler; görselin gücü ve bizi etkilemesi de tam bu yapısal işleyişinden doğar. Sanki dünyanın her neresine gitsek belli başlı sosyal medya aygıtları var, onların distribütörlüğünü üstlenen meşhur logolar var. Aynı bunun gibi, insanın hayali, hangi ülkeye giderse gitsin, aynı yaşam tarzına doğru evirilmeyi izledikçe, akılla kalbinden çıkacak manaları onlar daha çıkmadan evvel yontmaya başlar. Bu sebeple, hayal terbiyesi şart. Bunun da sivil-toplumsal kuruluşlar ve resmi mekanizmalar tarafından icra edilmesini beklememeliyiz, aksine herkes kendisi bir birey olarak, kendisine emanet edilen akıl ve zeka emanetini yerinde kullanarak, görsellerin yol açtığı atalet zindanına düşüren bu tasalluttan kurtulmalıdır.

Nitekim Rabb-i Hakîm'in namazın fahşâ ve münkerden koruduğuna dair fermanı hiç şüphesiz bizim bu zamanımıza da bakar. Namazda iken, yanımıza telefon veya herhangi bir dijital aygıt alıyorsak, o zaman bilelim ki, namazla talim etmemiz gereken görsellik perhizinde başarısız olmuşuzdur. Ama, görsellere gözlerimizi kapama, kendi içimize dönme ve nûr-u ayn'ımızı yalnızca kudsî mânâları tefekküre hasretmemize namazın terbiyesini vesile edersek, o zaman işte tedricen hayal ve zihin dünyamızı tasfiyeye ve dolasıyla tasaffiye başlarız.

Hayal ve zihin tasfiyesi, elbette tamamen dışarıdan gelen etkilerden kopmak anlamına gelmez, ama en azından aktif bir birey olabilmek için önlerine dinginlik ve seçicilik filtresini koymak demektir. Filtresiz gelen her görselin, her resmin, hayal dünyamıza ve zihin şebekemize etki ettiği muhakkak. Yanlış anlaşılmasın, dışarıdan sansür uygulayarak bu görsellik tasfiyesinin mümkün olacağını savunmuyorum, aksine ters tepeceğine inanıp bireylerin kendilerini bu bilinç ve şuurda olarak zihin ve hayal dünyalarını görsellere karşı mukavemet edecek tavra ikna, belki terbiye etmeleri gerektiğini düşünüyorum.

Kendimiz bu filtrelenmiş özgürlüğü adapte edemezsek, nasıl ki hayal akılla kalbin merkez olduğu manalara özgün ve özverili suretler giydirmek aciz kalır; kendisine hazır sunulanlardan başka, özgünlüğünü ifade edecek bir suret kalmaz.

Bu filtrelenmeyle özgürleşmenin bir boyutunu da zihin şebekesinin işleyişinde görüyorum. Hayal, içte doğan manalara dışarıyla iletişimiyle suret giydirirken; zihin ise şebeke gibi işleyip, mevcut olan, bireyde şu veya bu suretle konumlanmış olan suretlerin yayılmasını sağlar.

Neticede sadece hayalin zarar görmesiyle yalnızca hayal zarar görmüş olmaz. Onunla birlikte, bu bağlam herhangi birimiz için kişisel, sosyal ve gündelik rutine dönüştükçe zihin şebekesi görsellerden aldığı izlenimleri, iç frekans ayarı olarak tüm duygulara dağıtır—vicdan ve ruha bile. Adeta bir telekomünikasyon şebekesinin işlev görmesine benzer, insanın enfüsi dünyasının da hangi suretlerle dolu olduğunu gösteren, göstermekle kalmayıp bu durumu o suretleri yaymak ve neşretmekle temin eden zihnimizdir.

Belki sözü uzatmaya hacet yok ama, görsel deyip geçmemek lazım; aman ne olacak, televizyonda, sosyal medya platformlarında ve dijitalin her alanında sergilenen görsellerin sadece oradaki görseller olarak kalmadığını kavradığımız anda, bunların iletişimsel ve verisel çağın süratinde bizi de devamlı olarak etkisi altına aldığını idrak ederiz. Görselliğin yıkıcılığını idrak etmek, görselliğe isyanı başlatan ilk kıvılcımdır. Görselliğe isyansızlık da zihin ve hayalin çoraklaşmasıdır. ❖

Mıknatıs

MUAMMER ERKUL

700 sene evvel, kelimenin tam manasıyla kelle koltukta yaşanılabilen, belki de yeryüzünün bu en zor coğrafyasında, küçücük bir beylik kurup muhteşem bir cihan imparatorluğunun temeli olan Osman Gazi atamız, eğer o "harika rüya"ya sevdalanıp bu hayalin peşine düşmüş olmasaydı; madde veya mânâ boyutunda kimbilir kaç asır önce boynumuz vurulmuş olacaktı...

Kendi neslimiz bir şekilde devam etmiş olsaydı bile, Avrupa'ya Karadeniz'in kuzeyinden akmış olan Türkler ve Müslümanlar gibi, kuvvetle muhtemel ki; Balkanlar'daki mevcut mozaiğe benzer şekilde, ilk bakışta ne ırkı, ne dini ne de mezhebi belli olmayan bir keşmekeşe yem olup gidecektik.

Bu, nasıl oldu?..

Dünyanın her tarafından tarihçiler, (en azından bizler kadar) bu konuya kafa patlatıyorlar. Fernand Grenard diyor ki:

"Bu yeni imparatorluğun kuruluşu, insanlık tarihinin en büyük ve en şaşılacak vak'alarından biridir.

Onların kaderlerindeki en büyük fevkaladelik başlangıçları oldu; böylesine büyük bir netice için pek küçük olarak işe başladılar. Ama bir defa iktidarları yayılıp, sağlamlaştıktan sonra, girdabın içinde tek sabit nokta oldular. Onlar yarımadada rüzgârın tesiriyle oradan oraya dalgalanan muhtelif unsurları etraflarında toplayan bir cazibe çekirdeğiydiler."

İşte bu mıknatıslanma, nereden kuvvet alıyordu?..

Soru belki de bu olmalı...

İşin bir acayip yanı da ne biliyor musunuz?.. Şu:

Bütün ömrünü açık seçik bir "Cevap" olarak yaşamış Osmanlı var karşımızda...

Bizse üç yüz, beş yüz, yedi yüz sene sonralarda "sorular" üretmeye çabalıyoruz!

Hâlbuki bu muhteşem imparatorluğun muazzam harcına dökülmüş olan "zamkların" formülleri bile mevcut elimizde...

Bu zamklar ki; formül (bilerek veya bilmeyerek) bozuluncaya kadar, Devlet-i Osmaniyye'yi çelik gibi ayakta tuttu...

Bu nasihatler, yazılı olmayan kanunlar veya vasiyetler gibi yüzyıllar boyunca hanedan havzasında aktı durdu.

İşte Osmanlı Devleti'nin "mânâ boyutundaki" kurucularından olan, Osman Bey'in kayınpederi Şeyh Edebâlî Hazretlerinin damadına verdiği ve ardından da bütün Osmanlı padişahlarının bir emir olarak uygulamaya

azami gayret gösterdiği tavsiyeler; hepimiz biliyoruz veya bulabiliyoruz.

Bu nasihatler "cihanı" yönetmeye yettiğine göre; bir devleti, bir işyerini, bir aileyi daha da mühimi "kendimizi yönetmemize" elbette yeter...

Takdiri size bırakıyorum. ❖

Şair ve Şiir

Şair; şiir yazan insandır.

Ama "şiir" yazan insandır...

Bundan şu çıkıyor elbette; her yazılana şiir denmiyor.

Şair; kelimelerin çobanıdır.

Ve kelimeler, şairi tarafından sürüldüğü meralarda beslenir...

Anlam kazanır;

Ve alıcı bulur.

Şiir, bin defa da satılsa satıcısında eksilmez.

Şiir, kendisini alan sahibine "sahip olur" aslında!

Çünkü şiir, gönüllerden gönüllere uçar kelebek gibi ve konduğu yüreği kendi kanat rengine boyar!

Şair; şiir yazan insandır.

Ama "şiir" yazan insandır...

Her şiir "şiir" olmadığı gibi,

Her şair de "şair" değildir.

ÖPMEK

Ellerime uzanan dudakları tepeyim;

Allah diyen, gel, seni ayağından öpeyim! (N.F.K.) ❖

Ailem

MERSİYE ÖZKÖSE

Biz çay içmeyi babamızdan öğrendik, okumayı annemizden

Biz dinlemeyi babamızdan öğrendik, sohbeti annemizden...

Biz susmayı babamızdan, konuşmayı annemizden öğrendik.

Biz umutsuzca boyun eğmeyi babamızdan, başımızı dik tutup güçlü görünmeyi annemizden.

İç çekip içimizi dinlemeyi babamızdan öğrendik, içi çekenlere ilaç olmayı annemizden.

Bizim babamız suyu akıtır, annemiz yolunu buldururdu.

Yolda gitmeyi babamız öğretti bize, yolu izlemeyi annemiz.

Gurbeti babamız başlattı, annemiz tamamladı.

Babamız temiz iş, annemiz kaliteli iş çıkarırdı, ama hiç bir işleri eksik olmazdı.

Bizi hasrete babamız boğdu, annemiz hasretle göğüs germeyi yaşayarak gösterdi.

Biz iki asil insanın eksik çocuklarıyız.

Farklılıklarla denge kurmayı öğrettiler bize, hayatın dengesizliğine yığıldık biz bazı bazı...

Biz iki mükemmel insanın hatalı evlatlarıyız.

Çok şey öğrendik ama hala çocuğuz.

Bu yüzden hep yarım kaldık, ama yarım işleri hiç sevmedik.

Bizi bizden başka kimse anlamaz, ama bizden başkaları bizi bizden ayırır.

Ayrılık haktır, unutmak haksızlık.

Biz bize doğruyuz, gerisi yalan dolan...

Adı 'y' ile başlayanın

İsmi sır olur.

Sırrı sukût olanın

Hayatı gizem olur. ❖

Evrimin Evrimi

PROF. DR. SEFA SAYGILI

Darwinciler bilindiği gibi; insanın maymundan "evrimleştiğini" yani tesadüfler ve mutasyonlar sonucu ortaya çıktığını ileri sürerler. Hâlbuki insan ve maymun arasında her bakımdan uçurum vardır. Sözgelimi; yetişkin bir erkek şempanzenin beyni 400, gorilin 540 gramdır. Diğer maymun türlerinin beyni daha da küçüktür, ama onların bedenleri de ufaktır. Yetişkin erkek insanın beyni 1400 gramken; bedeni, erkek gorilinkinden daha küçüktür.

Beyin fonksiyonuyla ilgili olan korteksin (kabuk kısmı) insanda daha kıvrımlı (büklümlü) olduğu dikkat çekicidir. Düzleştirildiğinde şempanzeninki standart bir dosya kâğıdı boyutlarındayken, insan beyninin korteksi dört kat daha büyüktür. Beyin kabuğunun tüm yüzey alanı, içeriye doğru giren kıvrımlar dâhil, açılıp düzenlenirse 2.000 santimetre kareden fazla yer kaplamaktadır.

Demek ki, daha ufak bedene sahip olmasına rağmen insan beyni kütle olarak maymununkinden üç kat, korteks alanı olarak dört kat daha büyüktür. Sadece bu dış katmandaki nöronlar arasındaki bağlantıları, saniyede bir bağlantı olarak saymaya çalışsak, bu işlem 32 milyon yıl sürecektir.

Dünyaca ünlü beyin cerrahımız Prof. Dr. Gazi Yaşargil TÜBA'da verdiği konferansta, "İnsan beyni ile maymun beyninin hiçbir alakası yok." demiştir.

İlginç olan bir başka husus ise; maymunla insan arasında sadece beyin yapısında bu kadar uçurum varken ve iddia edildiği gibi evrim yavaş ve aşamalı ilerleyen bir süreç ise ikisinin arasında binlerce canlı türünün olması gerekir. Beklenen bu türlerden bir tane bile olmadığı gibi fosilleri de bulunamamıştır.

...

Evrimciler; insanla maymun arasındaki en önemli fark olan bilinci de reddedince yani insanla maymun arasında iddia ettikleri gibi çok bir fark yoksa, son yıllarda maymunların da aynı insan gibi yasal haklara sahip olmaları gerektiğini ileri sürmeye başladılar.

Biyoetik profesörü, yaşayan en etkili filozof kabul edilen evrimci Peter Singer, bu akımın öncülerindendir. Bu konulardaki 'Hayvan Kurtuluşu' adlı kitabı 500 binden fazla satmıştır. Akademi ve medya çevrelerinde etkili olan Singer'a göre 'insan' ve 'hayvan' arasında ayırım yapan aynen ırkçılık suçunu işlemiş gibidir. Ona göre nasıl siyahların, sonra kadınların, daha sonra sömürgelerin 'kurtuluşu' gerçek olduysa şimdi sıra hayvanlardadır. Diğerleri ırkçılığın kurbanı oldukları gibi hayvanlar da türcülüğün kurbanı olmakta, eşitlik ilkesi ihlâl edilmektedir.

Evrimci Prof. Singer bu yüzden, "insana en çok benzeyen büyük maymunlara insanlarla aynı temel hakları vermekle işe başlanmalı" fikrindedir. Paola Cavalieri ile birlikte açıkladığı "Büyük Maymun Projesi" ile "şempanze, goril ve orangutanların temel insani haklarının aynısını elde etmeleri adına uluslararası bir çaba" çağrısında bulunmuştur. Bu projeye Richard Dawkins, Jane Goodall, Jared Diamond ve Gary Francione gibi evrimci ünlü filozof, bilim adamı ve hukukçular katkıda bulunmuştur. Kitabın ilk cümlesi şöyledir: "İnsanız ve aynı zamanda büyük maymunuz." Dolayısıyla hayvanlar insanlarla eşittirler ve ortak kimlik çerçevesinde aynı haklardan yararlanmadırlar.

Kitapta, "Maymunların zihinsel yeteneğe ve bizimkiyle neredeyse aynı olan duygusal hayata sahip olmalarından dolayı ırkları, cinsiyetleri ve türlerine bakılmaksızın yaşamlarını, özgürlük haklarını ve işkenceye karşı korunmalarını güvence altına almaktan kaçınmamalıyız" denilmektedir.

Maymunların kendi haklarını talep etme yetenekleri olmadığı yönündeki itirazları ise şöyle cevaplamaktadırlar: "Nasıl çocuklara, bunaklara, zihnen yetersiz olanlara vasi tayin ediliyorsa, onlar da yetişkin insanlarca temsil edilebilirler. Onlarla nasıl ilgileniliyorsa sağlıklı büyük maymunlarla da meşgul olunmalıdır."

Hatta bu evrimciler, "Irk ayırımcılığı gibi insanların hayvan türlerine uygulayabildikleri ayrımcılık da kınanmalı ve cezalandırılmalıdır." diyor ve daha da ileri gidiyorlar: "Bazı hayvanlar, kimi insanlarda bile olmayan tipik insani özelliklere sahiptirler."

'İnsanı Maymuna Dönüştürmek' adlı kitabın yazarı Dr. Raymond Tallis

Kendisini "Darwin'in sadık bir kızı" ve militan feminist olarak tanıtan akademisyen Dr. Donna Haraway daha ileri gitmekte ve "Evrim teorisinin insanla hayvan arasında hiçbir fark olmadığını kanıtladığını" iddia etmektedir.

...

İngiliz yazar, tıp doktoru Raymond Tallis ise bu tür düşünceleri mizahi bir şekilde 'İnsanı Maymuna Dönüştürmek' adlı kitabında eleştirmektedir. Sevgi, din, ahlâk, müzik, felsefe, düşünce, akıl, ruh, dil, kültür, tarih vb. gibi yüksek insan davranışlarının Darwin teorisiyle açıklanamayacağını söylemekte; yapılan izahları akla ve mantığa aykırı bulmaktadır.

Ancak evrim teorisini din gibi algılayanlar; hayvanlardaki bazı davranışları çarpıtarak ve işlerine geldiği gibi yorumlayarak insana benzetmekte, önemsiz uç bir benzerlikten yola çıkarak insanın hayvanlardan farkı olmadığı mantık dışı sonucunu bilimsellik gibi sunmaktadırlar. Hâlbuki Rabbimizin bizlere sunduğu kâinat; çeşitlilik ve renklilik üzerine kurulmuştur. Türlerin orijinalliklerini silerek sıçandan bir insan veya bir bitkiden başka canlı yapmak saçmalıktır ve güzelliklere saygısızlıktır.

Görülüyor ki evrim teorisi yıllar geçtikçe evrim geçirmekte ve daha bir tuhaf ve saçmalık halini almaktadır. ❖

Faydalanılan kaynak: Jean-François Braunstein'ın 'Felsefe Çıldırdı' adıyla Türkçe'ye çevrilen eseri. (Raskolnikov Kitap, 2021)

“Bakmıyorlar ki Deveye...”

ELİF E. BAYRAKTAR

Deve gerçekten çok özel yaratılmış bir hayvan; en ağır koşullardan bile etkilenmeyen bir vücut yapısına sahip. Açlık ve susuzluğa günlerce dayanıyor, sırtında yüzlerce kilo ağırlıkla günlerce yol gidebiliyor. Deve, çok açık ki Allah tarafından kurak bölgeler için özel bir yaratılışla var edilmiş.

İşte bu özel yaratılışı gösteren yapısı:

50°C sıcaklıkta 8 gün aç-susuz kalabiliyor ve bu süre içinde toplam ağırlığının dörtte birini kaybediyor. İnsan, vücudundaki suyun %12-15'ini kaybettiğinde ölürken, deve, vücudundaki suyun %40'ını kaybettiği halde yaşamaya devam ediyor. Gece ve gündüz vücut ısısını ayarlayabilen bir mekanizma ile yaratılıyor.

Develer, 10 dakikada ağırlıklarının üçte biri oranında su içiyorlar. İçtikleri su kimi zaman 130 litreyi buluyor. Kan ve hücre yapısı da çöl şartlarında uzun süre susuz yaşayabilmesini sağlayabilecek şekilde tasarlanmış. Hücre duvarlarının özel yapısı, hücrelerinin fazla su kaybetmesini engelliyor.

Deve, vücudunda su minimuma indiğinde bile kan akışında yavaşlamaya imkân vermeyecek özellikte kan yapısına sahip. “Su içen devenin alyuvarları, esneklikleri sayesinde 2,5 kata kadar şişerek daha fazla su taşıyabiliyor. Susuz kalındığında kan plazmasının hacmi azalarak kıvamı artıyor. Bu durumda kan akış hızını sabit tutabilmek için damarlar daralıyor. Küçük ve eliptik şekilli deve alyuvarları, kümelenme ve yığılma olmadan akışkanlığını koruyarak damarlardan rahatlıkla geçebiliyor. İnsanlarda vücut sıvısı kaybetme oranı %15'te hayati risk oluştururken develer bu oranı %40'a kadar tolere edebiliyor.”(*)

Devenin çok önemli bir başka özelliği de hörgücü. Hörgüçlerde vücut ağırlığının beşte biri kadar yağ depo ediliyor. Yağın burada toplanması, vücudundan fazla su atılmasını engelliyor. Devenin suya ihtiyacı olunca hörgücündeki yağ, vücutta parçalanıp açığa çıkan hidrojen, havadaki oksijen ile birleşiyor ve su meydana geliyor. Uzun yolculuklar sırasında vitamin ve mineral içeriği de yüksek olan bu depodaki yağ dokunun yakılması sırasında su açığa çıksa da develer susuzlukla mücadelede güçlerini vücutlarının diğer uyum becerilerinden de alıyor.

Yağın tek bir bölgede toplanması develerin daha az terlemelerine yardımcı oluyor. Ortalama vücut sıcaklıkları 37°C olan develer, kürklerinin de desteğiyle sıcaklık 42°C'ı buluncaya kadar neredeyse hiç terlemiyor, böylece su ve enerjiden yüksek tasarruf sağlıyorlar.

Bir hörgüçlü deve, normalde günde 30-50 kilo besin alabilirken, zor şartlarda günde sadece 2 kg kuru otla bir ay boyunca yaşayabiliyor. Uzun boynu yerden 3 metre yükseklikteki yaprakları bile yemesine imkân tanıyor.

Midesi ve sindirim sistemi her şeyi öğütebilecek kadar güçlü yaratılıyor. Kuvvetli dudakları ile dikenli veya sert bitkileri de yiyebiliyor. Çöl bitkilerinin %80'i sudan oluştuğu için deve sadece bunları yiyerek 6 aydan fazla susuz yaşayabiliyor.

Devenin gözleri iki kat kirpikli. Kirpikler iç içe geçerek, gözü şiddetli kum fırtınalarına karşı koruyorlar. Burnu ve kulakları, kum ve tozdan korunması için uzun kıllarla kaplı. Develer ayrıca burun deliklerini de kum girmesini engellemek için kapatabiliyorlar.

Bütün vücudunu kaplayan sık tüyleri, deveyi çölün yakıcı güneşinden koruyor. Bunlar aynı zamanda soğukta da hayvanın ısınmasını sağlıyorlar. Develer 70°C'lık sıcaklıkta da sıfırın altında 52 derecelik soğuklarda da yaşayabilen hayvanlar.

Devenin dizleri bir boynuz kadar sert ve kalın bir zardan oluşan nasırla kaplı. Bu nasırlar, deve kumlara yattığında onu aşırı sıcak olan zeminden ve yaralanmalardan koruyor.

Ayakları çok büyük ve hayvan kuma batmadan yürüyebilsin diye genişletilip yayılmış olarak yaratılıyor. Ayak tabanlarındaki özel kalın deri ise onu kızgın çöl kumlarından koruyor.

Deve, elbette kendi vücudunu zorlu şartlara ve çöl ortamına göre kendisi tasarlayıp yapamaz. Allah (cc), diğer tüm canlılar gibi develeri de onların tüm ihtiyaçlarını karşılayacak özelliklerle yaratıyor. Allah, deveyi, bu mucize özelliklerle yaratmış ve yeryüzünde insanların hizmetine vermiş.

...

Üniversite yıllarımda, Ankara Beytepe'nin kuru soğuğundan korunmak için ders aralarında arkadaşlarla kampüs kafesinde oturur, çay içerdik. Bir gün yan masada oturan birkaç öğrencinin, “Kur'an'da deveden söz ediliyormuş, ne alâka” deyip kendi aralarında gülüştüklerine şahit olmuştum. O gün anladım ki, Kur'an deveden söz edip, “yaratılışına bakın” diyordu ve kendi yaratılışımızı da düşünmemize sevk ediyordu; ama bunlara sadece aklını doğru kullananlar bakıp ibret alıyordu...

“Bakmıyorlar mı o deveye, nasıl yaratıldı!” (Gâşiye Suresi, 17) ❖

(*)https://bilimteknik.tubitak.gov.tr/system/files/makale/61_develer.pdf

“Evlatlarıma her istediklerini alıyorum. Eşim bunun doğru olmadığını söylüyor. Bu durumun ilerleyen süreçte ne gibi sonuçları olabilir?”

FEYZULLAH AKDAĞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

Soru: **Ben çocukluğumda ve gençliğimde ciddi ekonomik sorunlar yaşadım. Fakirlikten dolayı temel ihtiyaçlarımı dahi karşılayamadığım zamanlar oldu. Annem, babam ve kardeşlerimle bu konuda büyük bir imtihan geçirdik. Çok şükür zamanla işlerim düzene oturdu ve ekonomik açıdan iyi bir duruma geldim. Düzenimi kurduktan sonra evlendim ve Allah bana iki evlat nasip etti. Şuan büyüğü 6, küçüğü de 4 yaşında. Onlar ne isterlerse almaya gayret ediyorum. Karım, bu davranışımın doğru olmadığını sık sık söylüyor ve bazen de tartışıyoruz. Benim yaşadığım mahrumiyeti evlatlarım yaşamasın istiyorum. Evet, bazen abartıyor olabilirim ama evlatlarımın istediği şeyleri aldığımda onların sevinciyle havalara uçuyorum. Bu durumun ilerleyen süreçte ne gibi sonuçları olabilir?**

Cevap: Allah tüm evlatlarımızı göz aydınlığımız kılsın. Hanenize afiyet ve bereket diliyorum. Bir baba olarak evladına istediği herhangi bir şeyi alabilmenin hazzını ben de yaşadığım için bahsini ettiğiniz “havalara uçmanın” nasıl bir his olduğunu biliyor ve sizi anlıyorum. Bu, karşı konulması zor bir haz deneyimidir. Üstelik zamanında yaşadığınız maddi problemlerden dolayı hissettiğiniz “alamama” duygusunu unutmadığınız için de bu durum sizin açınızdan apayrı bir duruma da tekabül ediyor.

Ancak bu hislerin verdiği lezzetin her şeyde olduğu gibi burada da bir ölçüsü olmak zorundadır. İnsan, gece gündüz hayalini kurduğu, elde etmek için çabaladığı her ne varsa elde ettiği andaki sevinç ve hevesini kısa süre içinde kaybeder ve ona çabucak alışır. Bu gayet doğal bir durumdur. Zira o sevinç ve heves ilk günkü gibi devam etse insan o şeye haddinden fazla bağlanır ve önem atfeder haliyle onu işlevine uygun kullanmaktan imtina eder ve bu zamanla ciddi psikolojik rahatsızlıklara sebebiyet verir.

Bu fıtri meylimizi bilen günümüz markaları da maalesef bunu kendi çıkarları için kullanmaktalar. Örneğin her yıl bir yıl öncekinden çok küçük farklarla piyasaya sürdükleri cep telefonu modelleriyle “arzula-sahip ol-alış” döngüsüyle esir aldıkları insanlar sayesinde büyük servetler elde etmekteler. Son model telefonun piyasaya sürüleceği günün çok daha öncesinden mağazalar önünde kamp kuran ve kepenkler açıldığında çılgınlar gibi koşan insanların büyük çoğunluğu geçen yıl şimdi beğenmedikleri telefon için de aynısını yapmışlardı.

...

Çocuk için aile hayatı gerçek hayatın güvenli bir ortamda simülasyonu demektir. Çocuk büyüdükçe gerçek hayatta karşısına çıkacak birçok zorluk ve problemle nasıl baş edebileceğini çocukken anne ve babasının ona sunduğu güvenli bir ortamda öğrenmelidir. Biz, sevmek dâhil tüm olumlu hissettiren duygu ve yaşantıları; öfke dâhil tüm olumsuz hissettiren duyguları ve yaşantıları önce ailede yaşarız ve bu duygu ve yaşantılara sağlıklı ya da sağlıksız nasıl tepki vereceğimizi aile içinde öğreniriz. Psikolojik rahatsızlıkların büyük oranda çocukluk yaşantılarıyla ilişkili olmasının sebebi de budur zaten. Bu açıdan aile, tam manasıyla hayata hazırlık mektebidir.

Çocukluk sonrası hayata baktığımızda ise dünya düzeninin pek de kolay olmadığını görüyoruz. İşbirliği ve rekabet eksenlerinde dönen bir mücadele ve imtihan meydanıdır. Bu demektir ki hayatta her istediğimizi hemen elde edemeyebiliriz hatta hiç elde edemeyebiliriz. Bu gerçeğin hissettireceği acı duygu ile baş edebilen hayatına sağlıklı bir şekilde devam edebilir ve bu esneklik sayesinde hedeflerinde yeni güncellemeler ve gerekli çabayı ortaya koyabilir. Bu çabayı ortaya koyabilen ve zorluklarla beş edebilen insanlara baktığımızda ise çocukluğunda “hazzı ertelemeyi” öğrenebilen insanlar olduğunu görmekteyiz.

İlk defa 1970 yılında Colombia Üniversitesi’nde Walter Mischel tarafından uygulanan ve literatüre “Marshmallow Testi” olarak geçen deney, yıllardır farklı versiyonlarla uygulanmaya devam ediliyor. Bu deney çocukluğunda hazzı ertelemeyi öğrenen ve öğrenemeyen çocukların gençlik ve yetişkinlik yıllarında maddi ve manevi olarak önemli bir farklarının olup olmadığına odaklanıyor.

Deney, 4-6 yaş grubuna uygulanıyor. Deneyi yapacak kişi, çocuğu bir odaya götürerek oldukça baştan çıkarıcı olan bir yiyeceği önüne koyuyor. Çocuk için karşı konulmaz olan bu yiyeceğin yanında bir zil bulunuyor. Deneyi yapan kişi “Sana bir çikolata bırakıyorum, benim dışarıda biraz işim var eğer ben işimi yapana kadar bekleyebilirsen sana bir çikolata daha vereceğim. Ama beni beklemeden bunu yersen sadece bu çikolatayı yiyebileceksin ve zili çalarak bana yediğini haber vereceksin. Eğer işimin bitmesini ve geri dönmemi beklersen sana bir çikolata daha vereceğim.” Deneyi yapan kişi odadan çıkarak dışarıda çocuğun davranışlarını gözlemliyor. Çocuk odada karşı konulmaz görünen bu yiyecekle baş başa kaldığında tabii ki ilginç anlar yaşanıyor. Deneyi yapan kişinin odaya dönmesini bekleyebilen sabırlı çocuklar ile dönmesini bekleyemeyip çikolatayı yiyen çocuklar arasında farka bakılıyor.

Deney sonrasında çocukların durumu yıllarca takip ediliyor. Zevki erteleyenler ve ertelemeyenler arasındaki akademik başarı durumu inceleniyor. Sonuç çarpıcı. Alacağı zevki erteleyebilen çocuklar, erteleyemeyenlere göre akademik açıdan daha başarılı ve sınavlarda daha yüksek skor alıyorlar. Madde-alkol bağımlılık riskleri daha az, ebeveynlerinin gözlemlerine göre sosyal becerileri çok daha iyi. Yani hazzı ertelemeyi ve sabretmeyi öğrenen çocuklar hem maddi hem de manevi açıdan gençlik ve yetişkinlik dönemlerinde çok daha iyi durumda oluyorlar. Hayata hazırlık mektebi olan çocuklukta bu beceriyi kazandıran anne babalar çocuklarına çok önemli bir miras bırakmış oluyorlar.

...

Peki, evlatlarımıza hazzı ertelemeyi ve sabretmeyi nasıl öğretebiliriz?

İşte bu soru sizin için kritik bir öneme sahiptir. Herhangi bir isteğine hemen kavuşan, eksikliğin getirdiği hissi yaşamayan, sürekli daha fazlasına alışan çocuklar maalesef hazzı ertelemeyi ve sabretmeyi öğrenemezler. Zira onların her istediğini yapan anne babaları varken neden sabretsinler ki? Bugün çikolata getirdiyse zaten dün de getirmişti ve yarın da getirecek demektir. Öyleyse neden çikolatasını idareli yiyip yarına da bıraksın ki? Kaldı ki çocuk benmerkezciliğinden kaynaklanan “ben her gün çikolata yiyorsam zaten bütün çocuklar da yiyordur” gibi çarpık bir düşünceye de sebebiyet vermektedir. Tabi “arzula-sahip ol-alış” döngüsünden dolayı her gün gelen çikolata eskisi gibi sevindirmeyecek ve daha fazlası talep edilecektir. Bunun sonu da yok maalesef. Haliyle karşımıza empatiden yoksun, yokluğu bilmeyen büyük bir tüketim canavarı çıkacaktır. Böyle bir çocuk sizce anne ve babasının himayesinden çıkmak ister mi? Çıksa da

Sorunuzu ruhsalsifa@gmail.com adresine yazın, cevaplayalım.

hayatın zorluklarına karşı mücadele edebilir mi? Kendi sorumluluğunu alabilen güçlü bir şahsiyet inşa edebilir mi? Peki siz böyle evlatlara sahip olmak ister misiniz?

En güçlü şahsiyetler peygamberlerdir. Onların hayatlarına baktığımızda ise karakterlerini kuvvetlendiren olayların acılar, kayıplar, yokluklar ve mücadeleler olduğunu görüyoruz. En büyük örneğimiz Hz. Muhammed'in (sav) çocukluk döneminde yaşadığı acı ve kayıpların, büyüdüğünde kişiliğini ne denli güçlendirdiğine şahit oluyoruz.

Yılda bir ay bizlere orucu emrederek suyun tadını, kuru ekmeğin lezzetini hatırlatarak fabrika ayarlarımıza döndüren Rabbimiz, bu yolla kişiliğimizi de güçlendirmektedir. Aksi takdirde hep daha fazlasına odaklanan insanoğlu tam manasıyla empatiden uzak bir canavar olacaktır. Zekât gibi yıl içerisinde herhangi bir zamanda yapılabilecek bir ibadetin özellikle Ramazan ayında yapılmasının gelenek haline gelmesinde yokluğun tadını hatırlamanın etkisi büyüktür.

Ayrıca nefsin terbiyesini esas alan tarikat yolunda orucun yani yeme, içme ve cinsellikten geçici yoksunluğun merkezi konumda olması da evlatlarımıza yokluğu öğretmenin ne denli önemli olduğunu gösterir. Son tahlilde siz de kendi hayatınızda zorluklar yaşadığınızı belirtiyorsunuz. Emin olun ki sizi şu an güçlü bir karakter haline getiren yaşadığınız bu yoksulluk ve zorluklardır. Bu zorlukların psikolojik sorunlara sebebiyet vermemesi için de şefkatli ve güvenli bir aile ortamı gerekiyor. Bizi biz yapan çektiğimiz sıkıntılar ve o sıkıntının bize verdiği çözüme kavuşturma çabasıdır.

Hal böyleyken evlatlarımıza çok zengin olsak dahi yokluğu, hazzın ertelenmesini, küçük şeylerle mutlu olabilmesini tattıralım. Zira bu güçlü bir kişilik geliştirmeleri için çok önemlidir. Elbette burada evlatlarımıza karşı düşmanca bir tavır sergileyelim de demiyorum. Örneğin her gün dışarıda yemek yeme imkânına sahipseniz bunu ayda 2-3 defa yapın. Çocuklarınız muhtemelen her gün isteyecektir ancak siz ayda 2-3 defada kararlı olursanız onlar da bunu kabullenerek hazzı ertelemeyi, sabretmeyi, diğer insanların hallerinden anlamayı öğreneceklerdir. Bu süreçte siz ve eşiniz şefkatle yanlarında olun yeter. Ve bu onlara bırakacağınız en büyük miras olacaktır. ❖

İlahi Sanat Rehberi

DOÇ. DR. RASİM SOYLU

Bir müzeyi veya tarihi mekânı hiç profesyonel bir rehber eşliğinde gezdiniz mi?

İnsan kendi başına bir tarihi eseri, sanat galerisi veya müzeyi gezdiği zaman yeterinde açıklama yazsısı varsa ancak o zaman ne gördüğünü anlayıp anlamlandırabilir. Yoksa bir sürü antika ve eski eşya arasında dolaşıp kaybolacaktır.

Hatta eğer modern bir resim veya heykel sergisi veya müzesi geziyorsanız, kendinizi saçma sapan şeyler arasında dolaşıyor gibi hissedeceksiniz.

Eğer birisi sizi gördüğünüz eserler hakkında bilgilendirir ve o eserlerin ne anlattıklarını yorumlarsa ancak o zaman sanat eserleriyle muhatap olduğunuzu bileceksiniz.

Dünyaca ünlü pek çok müze, ziyaretçilerine profesyonel rehber ile gezme imkânı sunar. Bu rehber bir grup ziyaretçiyi alarak müzenin bütün bölümlerini gezdirir ve önemli bütün eserler hakkında bilgi verir. Ayrıca merak edilen soruları da cevaplar. Bugün teknolojinin gelişmesiyle birlikte müzedeki, eserler hakkında bilgi veren elektronik rehberler ve karekod okuyucular da aynı görevi görmektedir.

İşte kâinat da böyle harika sanat eserleriyle dolu ilahi bir galeri ve müzedir.

İnsanlar hayvanlar gibi sadece yemek, içmek ve barınmak ihtiyacını karşılayarak yaşayamazlar. **Akıl ve kalpleri her şeyin hikmetini, anlamını ve sırrını çözmeye çalıştıkları için, bu anlamların çözümü de çok önemli bir ihtiyaçtır.**

Uçsuz bucaksız yıldızlar âleminin gizemi, en ufak böceklere kadar harika mühendislik, olağanüstü tasarımlar ve rengarenk güzellikler insanların hayretini celbetmektedir. İlk insandan itibaren bütün bilim, felsefe ve sanat, kâinat kitabını okumaya çalışmaktadır.

Hz. Peygamberimiz ve diğer peygamberleri, bu kâinat sarayının ve ilahi güzellikler galerisinin birer rehberi olarak tarif etmek, Bediüzzaman'ın bir alegorisidir. İnsanlık, kâinat kitabını peygamberler sayesinde okumayı öğrenmiş ve bütün evren manasız bir kitap olmaktan kurtulmuştur.

Kendisi de harika bir sanat eseri olan insan, ***"Kendini bilen Rabbini bilir"*** hadisinin tefsiri olan ***"Ey kendini insan bilen insan, kendini oku"*** tavsiyesi ile kendisini tanımaya ve keşfetmeye yönelmiştir.

"Fenzur ila asar-ı rahmetillah" (Allah'ın rahmet eserlerine bakınız) gibi ayetlerle kâinata bir hikmet ve sanat kitabı gözüyle bakması emredilen insan, Hz. Âdem zamanından beri kâinattaki hikmet ve güzelliğin ***"öşr-ü mişarını"*** (yüzde birisini) dahi hâlâ okuyamamıştır.

İnsanların kişisel ve toplum hayatının düzenini de ders veren peygamberler, onlara hem maddi hem de manevi birer öğretmen ve rehber olmuşlardır. ***"Bilim ve hikmet müminin yitik malıdır, onu nerede görse alır"*** ve ***"İlim Çin'de bile olsa gidip alınız"*** gibi tavsiyelere sahip olan bir ümmetin cehalet, tembellik ve geri kalmışlık için hiçbir mazereti olamaz. ❖

düşünceler

HAZIRLAYAN: ASLINUR BAHAR

Gemini yenile! Çünkü açılacağın deniz derindir.
— HZ. EBU ZER (RA)

Kur'an kalplerin baharıdır.
Gönüllerdeki hastalıklara şifadır.
— HZ. ALİ (KV)

Ne için burada olduğumuzu bilmiyorum, ama keyif çatmak için burada olmadığımızdan eminim.
— L. WİTTGENSTEİN

Allah'ın, kalbini açıp nurlandırmasını isteyen kişi, kendisini ilgilendirmeyen konularda konuşmayı terk etsin.
— İMAM ŞÂFİÎ (RA)

Başımıza gelenlerden korkmadığımız için,
bütün korktuklarımız başımıza geldi.
— İBRAHİM TENEKECİ

Olması gerektiği gibi olmayı reddeden tek varlık insandır.
— A. CAMUS

Arkasından sevineceğin bir keder,
sonunda üzüleceğin bir sevinçten iyidir.
— SADİ ŞİRAZİ

Tek gerçek yanlış, sonucunda hiçbir şey öğrenemediğimiz yanlıştır.
— F. D. ROOSEVELT

İnsanın vatanı Allah'a kulluğudur. Ne zaman kulluğundan gaflet ederse, o zaman gurbette olur.
— HZ. İBNİ ARABÎ (KS)

Damla kendisini tamamlayınca düşer.
— ÖZDEMİR ASAF

Madem insan doğdum,
olabileceğim en iyi insan olmalıyım.
DOĞAN CÜCELOĞLU

Yazılar ölü gerçeklerdir.
Ne zaman yaşanırsa o zaman dirilirler...
— SEYYİD KUTUB

İyimser, yaranın üstünde kabuk,
kötümser de yine kabuğun altında yara görür.
— E. SCHRODER

Her şeyin bir sebebi vardır.
Her bitki bir hastalığa şifa olmak için büyür.
Ve her insan bir görevle yaratılmıştır.
— KIZILDERİLİ ATASÖZÜ

HAL DİLİ

OSMAN SUROĞLU

deprem

Nasıl ki hayatın dünyaya gelmesi bir halk ve takdir iledir.

Öyle de dünyadan gitmesi de
bir halk ve takdir ile,
bir hikmet ve tedbir iledir.

Bediüzzaman, Mektubat